

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Bakalářská práce

Právní aspekty rozpočtu EU

Vypracovala: Markéta Anderlová
Vedoucí práce: Ing. Martina Krásnická

České Budějovice

2015

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Markéta ANDERLOVÁ**
Osobní číslo: **E12035**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Právní aspekty rozpočtu EU**
Zadávající katedra: **Katedra práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem bakalářské práce je analýza stávající právní úpravy rozpočtu Evropské unie. Důraz bude kladen zejména na zobrazení právních, ekonomických a účetních aspektů rozpočtu.

Metodický postup:

1. Analýza právní úpravy rozpočtu EU - studium příslušných právních předpisů.
2. Rozbor a vývoj rozpočtu EU - studium odborné literatury.
3. Praktická část - finanční analýza.

Rámcová osnova:

- I. Úvod.
- II. Literární přehled.
- III. Analýza právní úpravy rozpočtu EU.
- IV. Rozbor a vývoj rozpočtu EU.
- V. Praktická část.
- VI. Závěr.

- o Summary + Keyword v Aj.
- o Seznam literatury.
- o Seznam obrázků, tabulek, grafů.
- o Seznam příloh.
- o Přílohy.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **50 - 60 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**
Seznam odborné literatury:

KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu. 2. aktualiz. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, xxxiv, 630 s. ISBN 9788074000119.*
VILAMOVÁ, Šárka. *Jak získat finanční zdroje Evropské unie. 1. vyd. Praha: Grada, 2004, 196 s. ISBN 8024708280.*
HOBZA, Alexandr. *Evropská unie a hospodářské reformy. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009, xxxi, 352 s. ISBN 9788074001222.*
FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie. 1. vyd., dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, 743 s. ISBN 8073250152.*
BUTI, Marco a Daniele FRANCO. *Fiscal policy in economic and monetary union: theory, evidence and institutions. Cheltenham: Elgar, c2005, xi, 308 s. ISBN 1845420179.*

Právní předpisy:

Nařízení Rady (ES, EURATOM) č. 1605/2002 Úř. věst., kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství, ve znění pozdějších předpisů.

Smlouva o fungování Evropské unie.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martina Krásnická**
Katedra práva

Datum zadání bakalářské práce: **10. října 2014**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

JUDr. Rudolf Hrubý
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 10. října 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 17. dubna 2015

.....
Markéta Anderlová

Poděkování

Mé poděkování patří paní Ing. Martině Krásnické za laskavost, podněty a připomínky, které mi poskytla při zpracovávání mé bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Literární přehled	9
2.1	Charakteristika rozpočtu EU.....	9
2.1.1	Právní předpisy	10
2.2	Struktura rozpočtu EU	12
2.2.1	Příjmy rozpočtu EU	12
2.2.1.1	Vývoj příjmů rozpočtu EU	13
2.2.1.2	Tradiční vlastní zdroje	14
2.2.1.3	Zdroj založený na DPH	15
2.2.1.4	Zdroj založený na HNP/HND	15
2.2.1.5	Ostatní příjmy a přebytek z předchozího roku	16
2.2.2	Výdaje rozpočtu EU.....	17
2.2.2.1	Víceletý finanční rámec.....	17
2.2.2.2	Struktura prostředků na závazky VFR 2014-2020	21
2.2.2.3	Prostředky na platby	21
2.3	Rozpočtové zásady	22
2.4	Proces schvalování rozpočtu.....	24
2.4.1	Postoj Rady	24
2.4.2	Postoj parlamentu	24
2.4.3	Schválení.....	24
2.5	Kontrola	26
3	Cíl a metodika	27
4	Analýza rozpočtu EU	28
4.1	Dlouhodobý vývoj výdajů EU	28
4.2	Vývoj ročních rozpočtů EU ve sledovaném období	28

4.2.1	Udržitelný růst	29
4.2.1.1	Konkurenceschopnost.....	29
4.2.1.1.1	Shrnutí.....	32
4.2.1.2	Soudržnost	32
4.2.1.2.1	Shrnutí.....	34
4.2.2	Přírodní zdroje	34
4.2.2.1	Shrnutí	37
4.2.3	Svoboda, bezpečnost, občanství a právo	37
4.2.3.1	Shrnutí	39
4.2.4	EU jako globální hráč	40
4.2.4.1	Shrnutí	42
4.2.5	Administrativa	42
4.3	Směrování Evropské unie v roce 2015	43
5	Závěr	44
I	Summary.....	46
II	Seznam použitých zdrojů	48
III	Seznam obrázků, tabulek, grafů.....	52

1 Úvod

Téma Právní aspekty rozpočtu Evropské unie jsem si pro svou bakalářskou práci vybrala z toho důvodu, že Česká republika je od roku 2004 členem Evropské unie. Dále pak jsem chtěla nahlédnout do otázky finančního vlivu Evropské unie na její členské státy. Tento aspekt Evropské unie se mi vždy zdál zajímavý, a proto jsem výběrem daného tématu viděla příležitost v prohloubení svých dosavadních znalostí v oblasti financování z veřejných rozpočtů.

V literární rešerši se zabývám základní charakteristikou, která zahrnuje i právní předpisy upravující rozpočet Evropské unie. Na výše uvedené navazuje základní struktura rozpočtu EU, která pojednává o příjmech a výdajích. Následně se zmiňuji o devíti rozpočtových zásadách a popisuji proces schvalování rozpočtu EU. Závěrem se věnuji rozpočtové kontrole.

Praktická část se zaměřuje na analýzu ročních rozpočtů EU v časovém horizontu devíti let, od roku 2006 do roku 2014. Rozhodla jsem se zde pro analýzu vývoje jednotlivých okruhů výdajů v určitých uvedených letech.

2 Literární přehled

2.1 Charakteristika rozpočtu EU

Rozpočet Evropské unie slouží k financování společných aktivit, které byly na úrovni EU přeneseny prostřednictvím primární legislativy (Vilamová, 2004). Je to zejména financování společných politik, jako je společná zemědělská politika, strukturální fondy a rozvojová pomoc (Rossiter & Pajas, 2000).

Každé ze tří Společenství mělo až do roku 1967 svůj vlastní rozpočet. Platila pro ně pravidla týkající se jak jejich příjmové, tak i výdajové strany. Od července 1967 byl na základě Slučovací smlouvy vedle sjednocení institucí ES¹ vytvořen i jeden rozpočet. Výjimkou byl rozpočet ESUO, který po celou dobu jeho existence² zůstal mimo souhrnný rozpočet Evropské unie. Přesto se i nadále charakter příjmů i výdajů rozpočtu EU značně liší od struktury rozpočtů členských států Unie nebo struktury federálních rozpočtů. Velikost rozpočtu EU, která v současnosti dosahuje 1 % HND³ členských států Unie, neumožňuje unijním orgánům vykonávat řádnou fiskální politiku EU. Z toho vyplývá, že rozpočet EU neplní makroekonomickou stabilizační funkci, kterou mají národní rozpočty členských států (Syllová, Pitrová, & Paldusová, 2010).

Na následujících řádcích uvádím zvláštnosti rozpočtu EU a finančních prostředků EU. První odlišností je výše rozpočtu. Jeho výše je dána stropem vlastních zdrojů, který byl rozhodnutím Rady č. 5602/14 stanoven na **1,23 % HND EU** v položkách na platby a **1,29 % HND EU** v položkách na závazky. Tento strop musí být respektován při tvorbě víceletého finančního rámce i při přijímání ročních rozpočtů (Rozpočet EU, Euroskop, 2014). Rozpočet musí být vyrovnaný co do příjmů a výdajů (Paláček, 2005) a má přesně vymezené a limitované zdroje příjmu (Vilamová, 2004).

Evropský rozpočet hraje netradiční roli. Zatímco největší část rozpočtu členských států financuje sociální výdaje, 70 % rozpočtu EU podporuje zemědělskou a soudržnou politiku. Podle Komise je rozpočet EU rozvíjejícím se rozpočtem, proto jeho značná část přispívá investicím a rozvoji. Administrativní náklady tvoří pouze 5 % z rozpočtu EU (Csürös, 2013).

¹ ES = Evropské společenství. Označuje tři společenství – Evropské hospodářské společenství (EHS), Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO) a Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM).

² Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO), tzv. Pařížská smlouva, vešla v platnost 23. 7. 1952 a byla uzavřena na dobu 50 let, tedy do roku 2002. (Měsíčník EU aktualit, č. 108, 2012).

³ HND = Hrubý národní důchod

Například v Rumunsku je rozpočet EU jediný způsob, jak získat veřejné investice, protože není dostatek zdrojů na národní úrovni (Pavel & Grigore, 2014).

Rozpočet Evropské unie se sestavuje vždy na jeden rok, přičemž rozpočtové období je shodné s kalendářním rokem.

Rozpočtový rok začíná 1. ledna a končí 31. prosince. Veškeré zapsané prostředky v ročním rozpočtu se schvalují na jeden rok, a proto musejí být využity v průběhu daného roku. Pokud tyto prostředky využity nejsou, mohou být na základě pravidel stanovených v nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 a čl. 316 SFEU⁴ převedeny do rozpočtu pro následující rok. Pokud do konce předchozího roku není schválen rozpočet, je pro čerpání rozpočtu použito rozpočtové provizorium (Syllová et al., 2010, s. 933).

Každoroční rozpočty EU jsou navrhovány v rámci stropů schválených víceletých finančních rámců. Roční rozpočty jsou sestavovány jak v položkách závazků, tak i v položkách plateb. Závazky představují právní závazky EU, které jsou platné pro příslušný rok, s tím, že celý závazek nemusí být vyplacen v daném roce. Položky plateb představují skutečné výdaje EU, které vyplývají z dosavadních závazků EU, jež jsou obsaženy v ročních rozpočtech předcházejících let či v rozpočtu příslušného roku. Potřeba rozlišovat mezi závazky a platbami vyvstala ve druhé polovině 80. let, kdy tehdejší Společenství začalo využívat víceleté finanční programy (Syllová et al., 2010).

2.1.1 Právní předpisy

Ve většině demokratických států upravuje právní řád ústava. Evropská unie žádnou formální ústavu nemá. Na základě Římské smlouvy vznikl Evropský soudní dvůr. Tento orgán vytvořil systém práva. V dnešní době představuje právo EU mnoho předpisů, pravidel a postupů, které stanovily jak Smlouvy (primární legislativa), tak i předpisy přijaté orgány EU (sekundární legislativa) (Baldwin, Wyplosz, & Šaroch, 2013).

„Úprava rozpočtu a jeho příjmů a výdajů byla zakotvena již v Římských smlouvách⁵ a v Pařížské smlouvě“ (Syllová et al., 2010, s. 924).

EU rozpočet se řídí třemi typy právních aktů. Prvním typem jsou smlouvy EU, dále pak legislativa EU a v poslední řadě Dohody mezi institucemi.

⁴ SFEU = Smlouva o fungování Evropské unie.

⁵ Zahrnují Smlouvu o zřízení evropského hospodářského společenství a Smlouvu o zřízení Evropského společenství pro atomovou energii. Obě byly podepsány v Římě (Hrubý & Krásnická, 2012).

Mezi EU smlouvy se řadí Smlouva o EU a Smlouva o fungování EU. Principy stanovené ve Smlouvách jsou použity v praxi dále uvedenou legislativou. Jedná se o Rozhodnutí o systému vlastních zdrojů EU, Nařízení o novém finančním rámci a Finanční nařízení a prováděcí pravidla. V poslední řadě se rozpočet EU řídí dohodami mezi institucemi EU. Tyto dohody jsou jedinečné pro rozpočet. Nemají ekvivalent v jiných oblastech práva EU. Cílem interinstitucionální dohody je zavést rozpočtovou kázeň a zlepšit fungování ročního rozpočtového procesu a spolupráci mezi orgány v rozpočtových záležitostech k zajištění řádného finančního řízení (Legal foundation, European Commission, 2015).

2.2 Struktura rozpočtu EU

Ani věcnou strukturu rozpočtu EU nelze porovnávat se strukturou na národní úrovni. Rozpočet EU se dominantě zaměřuje na kohezní politiku (fondy EU) a na financování zemědělství a venkova. V menšině pak na významné celoevropské projekty podporující konkurenceschopnost a na aktivnější roli EU ve světě.

V rozpočtu EU chybí klíčové položky národních rozpočtů (důchodové a sociální systémy, zdravotnictví, životní prostředí, školství apod.). Na rozdíl od národních rozpočtů nemá evropský rozpočet vlastní významný příjem. Jeho hlavním zdrojem jsou příspěvky členských států, které se odvíjejí od jejich velikosti a hospodářské síly – je tak zřejmé, že největším přispěvovatelem je Německo (Rozpočet EU o 50 mld. Chudší, Euroskop, 2011).

2.2.1 Příjmy rozpočtu EU

Rozpočet EU je plně financován z vlastních zdrojů. Mezi vlastní zdroje patří tradiční vlastní zdroje (zemědělské dávky a cla vybírána na vnějších hranicích EU), zdroj založený na DPH a doplňkový zdroj – příspěvek z HND. Tento zdroj se také nazývá odpocetový, neboť zajišťuje vyrovnané příjmy a výdaje rozpočtu. Do rozpočtu plynou i jiné příjmy, které jsou označovány jako ostatní. Řadí se sem poplatky za administrativní činnosti institucí EU, pokuty, daně z příjmu zaměstnanců institucí EU nebo přebytek rozpočtu z předešlého roku. V rámci rozpočtu je však podíl ostatních příjmů zanedbatelný (Syllová et al., 2010).

Systém vlastních zdrojů by se měl řídit zásadou zajišťující, že každý členský stát by měl nést rozpočtové zatížení, které odpovídá relativní ekonomické prosperitě. Hlavním současným neduhem příjmové strany jsou korekční mechanismy reprezentované rabatem⁶ Velké Británie z roku 1984. Tento rabat byl schválen na zasedání Evropské rady ve Fontainebleau. Rabat financují ostatní členské státy Evropské unie dle svých podílů na HND EU. Zvýhodnění v těchto odvodech jsou největší čistí plátcí⁷, kteří odvádějí pouze část podílu na korekci britského rabatu (Syllová et al., 2010, s. 928-929).

⁶ Rabatem se rozumí snížení odvodu Velké Británie do rozpočtu Evropské unie (Syllová, Pitrová, & Paldusová, 2010).

⁷ Mezi čisté plátce se řadí Německo, Švédsko, Nizozemsko, Rakousko (Syllová et al., 2010).

2.2.1.1 Vývoj příjmů rozpočtu EU

Evropské společenství uhlí a oceli, které bylo založeno v roce 1951, bylo financováno poplatky odváděnými podniky uhelného a ocelářského průmyslu. Vznikem Evropského hospodářského společenství (EHS) a EURATOMu⁸ v roce 1957 došlo k rozšíření působnosti Evropských společenství. Na financování EHS a EURATOMu se nejprve podílely členské státy prostřednictvím příspěvků. Tyto příspěvky byly stanoveny dle velikosti členských států. Nejvíce přispívalo Německo, Francie či Itálie, nejméně Lucembursko.

Současně se Římské smlouvy zmiňovaly o možnosti pozdějšího nahrazení příspěvků systémem vlastních zdrojů. Důvod byl zřejmý – hledal se model financování nezávislý na vůli politiků národních vlád, do něhož by příjmy plynuly automaticky. Krok tímto směrem byl učiněn 21. dubna 1970 v *Rozhodnutí Rady ES o nahrazení finančních příspěvků členských států vlastními zdroji Společenství*.

Systém vlastních zdrojů měl tři pilíře. První dva jsou označovány jako tradiční vlastní zdroje (TVZ). Obsahují dávky uvalené v rámci společné zemědělské politiky na zemědělské produkty dovážené do EU ze třetích zemí a dávky vybírané od producentů cukru a izoglukózy. Druhým tradičním vlastním zdrojem jsou cla na zboží vstupujících do EU podléhajících společnému celnímu sazebníku. Určité procento daně z přidané hodnoty odvedené z harmonizovaného vyměřovacího základu DPH jednotlivých členských zemí představuje třetí zdroj.

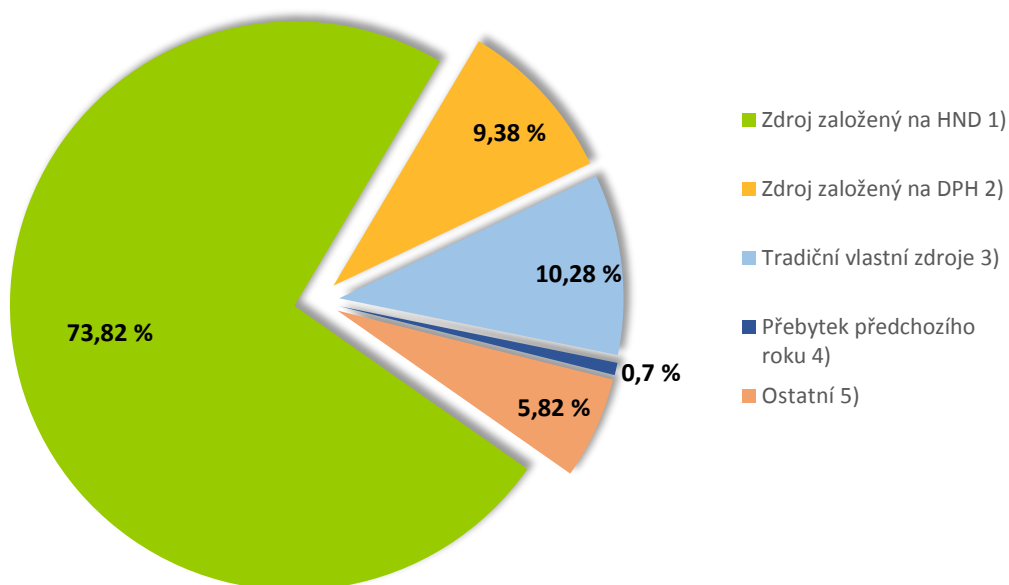
V roce 1988 byl z důvodu nedostatečnosti prvních tří zdrojů a kritiky regresivnosti DPH zaveden i čtvrtý vlastní zdroj rozpočtu. Jedná se o příspěvek z HNP⁹ (od roku 2002 HND) vyjádřeného v tržních cenách (König, 2009).

Aktuální stav příjmové části rozpočtu vyjádřený v procentech je uveden v grafu č. 1.

⁸ EUROATOM = Evropské společenství pro atomovou energii

⁹ HNP = hrubý národní produkt

Graf č. 1- Struktura příjmů rozpočtu EU v roce 2013

¹⁾ GNI own resource; ²⁾ VAT own resource; ³⁾ Traditional own resource; ⁴⁾ Surplus from previous year; ⁵⁾ Other.
Zdroj dat: European Commission – Financial Report (2013). Vlastní zpracování.

2.2.1.2 Tradiční vlastní zdroje

Podle původního návrhu byl rozpočet složen pouze z cel a dávek vyprodukovaných v rámci společného trhu. Tuto příjmovou kategorii je možné podrobněji rozčlenit na cla pocházející z průmyslového zboží, zemědělské dávky a prostředky získané ze skladování, výroby a dopravy cukru a izoglukózy distribuované ve společném trhu. Tyto zdroje však v důsledku postupující liberalizace světového obchodu neustále klesají. Jak cla představující první zdroj, tak i zemědělské dávky zastupující druhý zdroj mají stále nižší hodnotu, což je důvodem, proč stoupá význam dalších zdrojů (Fiala & Pitrová, 2003). V roce 2013 činily tradiční vlastní zdroje 15 365,3 mil. EUR (10,28 % z celkových příjmů) (Financial Programming and Budget: Revenue, European Commission, 2014).

2.2.1.3 Zdroj založený na DPH

Dávky z DPH byly založeny v roce 1988, původně v hodnotě 1 %. Částka se vypočítávala ze základu, jehož vytvoření bylo vzhledem k absenci harmonizace DPH poměrně komplikované. Tento zdroj příjmu označovaný jako „nepravá daň Společenství“ je velice často kritizován. Důvodem je nejenom neprůhlednost výpočtu jednotlivých členských příspěvků, ale také fakt, že zatížení touto platbou nepostihuje členské země rovnoměrně. Nejvíce jsou zatíženy země s vyšší spotřebou a malými úsporami (Fiala & Pitrová, 2003).

Výpočet harmonizovaného vyměřovacího základu v každém členském státě je prováděn ve třech základních krocích. Nejdříve se vypočítá čisté inkaso DPH, které se od skutečného liší úpravami o příjmy, jež nejsou předmětem daně či nepocházejí z činností podléhajících daňové povinnosti¹⁰. Následně se jako podíl celkových čistých příjmů z DPH a váženého průměru sazeb uplatňovaných v daném členském státě vypočítá prozatímní základna. Harmonizovaný vyměřovací základ je získán kompenzacemi prozatímní základny, které zohledňují odlišnost aplikace (používání různých výjimek a osvobození) společného systému DPH v členských státech (König, 2009, s. 58).

Z harmonizovaného vyměřovacího základu členské státy odvádějí určité procento pro potřeby rozpočtu (König, 2009).

Celková výše vlastních zdrojů z DPH (včetně zůstatku za předchozí roky) po výběru dosáhla 14 019,7 mil. EUR (9,38 %) (Financial Programming and Budget: Revenue, European Commission, 2014).

V roce 2014 zveřejnila Evropská komise studii o ztracených příjmech z DPH. Domnívá se, že 177 miliard euro bylo v příjmech z DPH ztraceno. Důvodem je nedodržení a nevybrání DPH v roce 2012. Mezera v DPH je rozdíl mezi prognózou příjmů z DPH a částkou ve skutečnosti nashromážděnou vnitrostátními orgány. Nejnížší rozdíly byly zaznamenány v Nizozemsku (5 % očekávaných příjmů), ve Finsku (5 %) a Lucembursku (6 %). Největší rozdíly se objevily naopak v Rumunsku (44 % očekávaných příjmů), na Slovensku (39 %) a v Litvě (36 %) (Letter n°644, Foundation Robert Schuman, 2014).

2.2.1.4 Zdroj založený na HNP/HND

Zdroj založený na HND neboli dodatkový zdroj byl zřízen v roce 1988. Zaveden byl v nouzové situaci. Skutečnost, že se nejedná o automatický, ale dodatkový zdroj příjmů

¹⁰ Jedná se například o pokuty, penále a inkaso od dobrovolných plátců DPH (König, 2009).

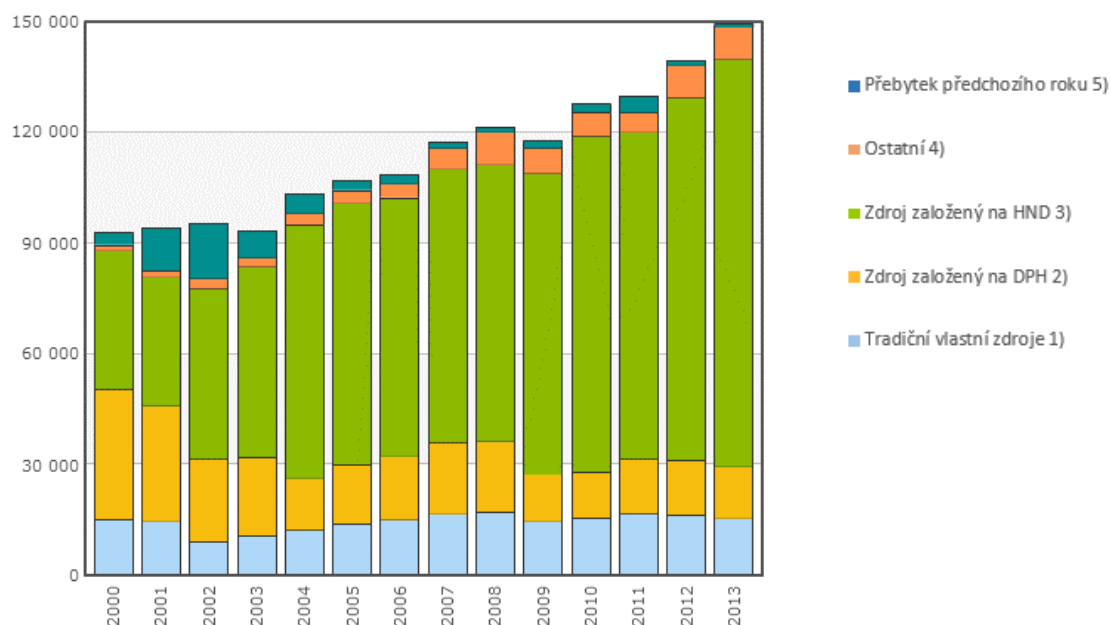
znamená, že je nezbytné o příslušné prostředky žádat v členských zemích. Tento zdroj příjmů opět podléhá limitům, které jsou určeny pro celý objem vlastních příjmů. V roce 1988 to bylo 1,14 % HNP vyprodukovaného ve Společenství, po roce 1999 je to 1,27 % celého HNP (Fiala & Pitrová, 2003). Celková výše vybraných zdrojů za rok 2013 založených na HNP/HND činí 110 194,6 mil. EUR (73,82 %) (Financial Programming and Budget: Revenue, European Commission, 2014).

2.2.1.5 Ostatní příjmy a přebytek z předchozího roku

Do této kategorie jsou zahrnovány: daňové a jiné srážky z odměňování zaměstnanců EU, příspěvky nečlenských států do některých programů EU (například v oblasti výzkumu), splátky nevyužité finanční pomoci a úroky z prodlení. V roce 2013 činily ostatní příjmy 8 706,4 milionu EUR a přebytek z předchozího roku (2012) odpovídal částce 1 053,6 milionu EUR. V roce 2013 ostatní příjmy činily 8 706,4 mil EUR (5,82 %), přebytek z předchozího roku činil 1 053,6 milionu EUR (0,7 %) (Financial Programming and Budget: Revenue, European Commission, 2014).

Rozložení příjmů EU v letech 2000-2013 dokládá celkové výrazné zvětšování objemu rozpočtu (graf č. 2).

Graf č. 2- Příjmy EU 2000-2013

¹⁾ Traditional own resource; ²⁾ VAT own resource; ³⁾ GNI own resource; ⁴⁾ Other; ⁵⁾ Surplus from previous year.

Zdroj dat: European Commission – Financial Report (2013). Vlastní zpracování.

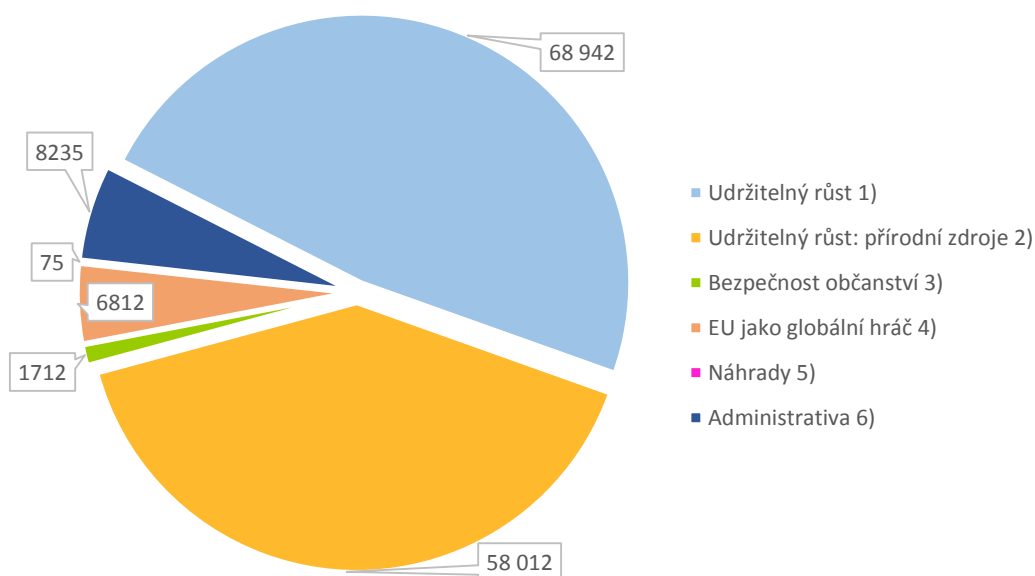
2.2.2 Výdaje rozpočtu EU

„Výdaje rozpočtu jsou plánovány ve střednědobých finančních rámcích. Tyto finanční perspektivy jsou většinou sedmileté a představují nástroj rozpočtové stability“ (König, 2009, s. 39).

Roční výdaje společného rozpočtu Evropské unie dosahují průměrně pouze 1 % HND EU (tj. přibližně 235 eur na osobu). Roční výdaje jsou rozděleny do širších kategorií, tzv. okruhů a odrážejí aktuální výzvy a priority, které si Unie v daném období stanovila (Výdaje rozpočtu EU, Euroskop, 2014).

Celkové výdaje za rok 2013 činily 143 786 milionu EUR. Níže uvádím realizované platby v milionech EUR ve výšečovém grafu č. 3.

Graf č. 3 - Rozpočet EU 2013 - Realizované platby v mil. EUR

1) Sustainable growth; 2) Preservation and management of natural resources; 3) Freedom, security, justice and citizenship; 4) The EU as a global player; 5) Compensations; 6) Administration.

Zdroj dat: European Commission – Financial Report (2013). Vlastní zpracování.

2.2.2.1 Víceletý finanční rámec

Doposud bylo uzavřeno pět interinstitucionálních dohod o rozpočtovém procesu, které obsahují víceleté finanční rámce: Delorsův balíček I (1988–1992), Delorsův balíček II (1993–1999), Agenda 2000 (2000–2006), víceletý finanční rámec (2007–2013) a víceletý finanční rámec (2014–2020). Víceletý finanční rámec se stal na základě Lisabonské

smlouvy právně závazným aktem. Dne 19. listopadu 2013 vyslovil Parlament svůj souhlas a následně 2. prosince 2013 přijala Rada nařízení o víceletém finančním rámci na období 2014-2020 (Fakta a čísla o Evropské Unii – Víceletý finanční rámec, Evropský parlament, 2014).

Víceletý finanční rámec pro rok 2014-2020 je rozpočtový plánovací nástroj EU na 7 let, kterým se stanoví maximální roční částky (stropy), které může Evropská unie vynaložit v každé důležité oblasti politiky (Huza, 2014).

Dle čl. 312 Smlouvy o fungování Evropské unie je rámec 2014-2020 upraven Nařízením o víceletém finančním rámci. Finanční rámec také stanovuje limit pro celkové výdaje. Výdaje nesmí překročit strop¹¹ daný finančním rámcem při následném schvalování každoročního rozpočtu. Hlavním cílem je posílení rozpočtové kázně, snazší a včasné přijímání každoročních rozpočtů jednotlivými institucemi a předvídatelnost výdajů EU na příští období (Měsíčník EU aktualit, č. 123, 2013).

Finanční rámec tvoří tři dokumenty: Nařízení o víceletém finančním rámci (NVFR), Interinstitucionální dohoda a jednotlivá Prohlášení. NVFR je soubor pravidel a předpisů určujících strukturu a fungování celého mechanismu víceletého finančního rámce. Interinstitucionální dohoda byla přijata v souladu s čl. 295 Smlouvy o fungování EU. Jejím účelem je rozpočtová kázeň a zdokonalení fungování ročního rozpočtového procesu a spolupráce mezi jednotlivými institucemi. Dohoda také upřesňuje některá ustanovená v NVFR. Součástí finančního rámce jsou také některá Prohlášení, např. o vlastních zdrojích, zvyšování účinnosti veřejných výdajů v oblastech, kde EU vykonává svou činnost, nezaměstnanosti mladých a posílení výzkumu (Měsíčník EU aktualit, č. 123, 2013, s. 8).

Zároveň víceletý finanční rámec zahrnuje také Rozhodnutí o vlastních zdrojích (které jsou příjmy rozpočtu EU) a právní základy – nejčastěji ve formě nařízení – pro jednotlivé programy a politiky, které definují podmínky a kritéria při přidělování finančních prostředků pro členské země. U většiny z nich ale bylo dosaženo politických dohod v jednáních, která probíhaly již od roku 2011. K finálnímu schválení jednotlivých výdajových programů členských států docházelo v průběhu roku 2014.

¹¹ Stropem se rozumí maximální roční částky, které stanoví víceletý finanční rámec. Omezují částky finančních prostředků, které mohou být vynaloženy z rozpočtu EU. Celkový strop je rovněž vyjádřen jako procento odhadovaného hrubého národního důchodu v EU, viz strana 8.

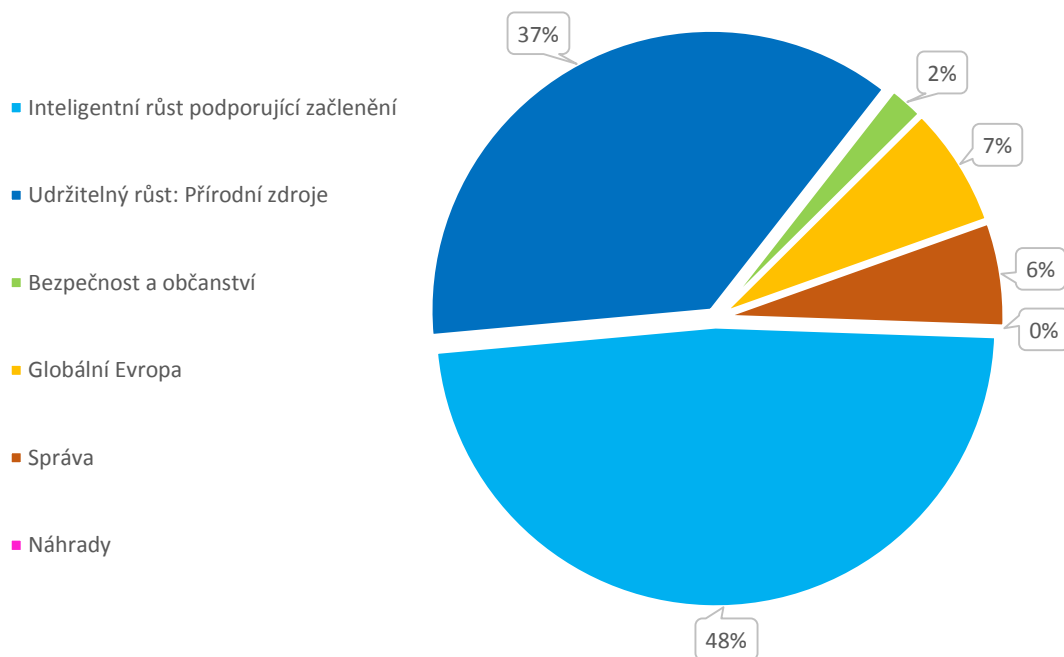
V roce 2016 bude schválený finanční rámec přezkoumán Evropskou komisí. Ta se zaměří hlavně na aktuální ekonomickou situaci a na makroekonomické projekce. Následně vyhodnotí, zda je potřeba změn, případně vyřeší dodatečné potřeby financování v některých oblastech (Měsíčník EU aktualit, č. 123, 2013).

Celkový strop vázaných rozpočtových prostředků navrhovaný Komisí na léta 2014–2020 činí 1 033,2 miliard EUR. Tato částka se rovná částce na poslední rok současného VFR (2013) vynásobené 7 (počet let). Činí 1,08 % očekávaného HND EU ve srovnání s 1,12 % VFR 2007-2013. Strop plateb se rovná 1,03 % HND (1,06 % v letech 2007–2013).

Tato čísla nezahrnují řadu flexibilních nástrojů, které jsou tradičně mimo VFR, z důvodu jejich těžkého plánování. Jedná se o Rezervu na pomoc při mimořádných událostech, Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci, Fond solidarity a Nástroj pružnosti. Pokud se však v naléhavém případě rozpočtový orgán rozhodne použít dodatečné finanční prostředky, budou tyto zdroje zahrnuty do ročního rozpočtu EU (European Commission & Directorate-General for the Budget, 2012).

Struktura (v %) víceletého finančního rámce 2014-2020 je zobrazena v grafu č. 4. Částky jsou zapsané v tabulce č. 1.

Graf č. 4 - Víceletý finanční rámec 2014 – 2020 v (%)

Zdroj dat: European Commission & Directorate-General for the Budget, (2012). Vlastní zpracování.

Aktuální podobu víceletého finančního rámce zachycuje také *Tabulka č. 1*.

Tabulka č. 1- VFR (EU-28) - (v mil. EUR - v cenách roku 2011)

Prostředky na závazky ¹⁾	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014-2020
1. Inteligentní růst podporující začlenění ²⁾	60 283	61 725	62 771	64 238	65 528	67 214	69 004	450 763
<i>Ia: Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost ³⁾</i>	15 605	16 321	16 726	17 693	18 490	19 700	21 079	125 614
<i>Ib: Hospodářská, sociální a územní soudržnost ⁴⁾</i>	44 678	45 404	46 045	46 545	47 038	47 514	47 925	325 149
2. Udržitelný růst: Přírodní zdroje ⁵⁾	55 883	55 060	54 261	53 448	52 466	51 503	50 558	373 179
<i>z toho: výdaje související s trhem a přímé platby ⁶⁾</i>	41 585	40 989	40 421	39 837	39 079	38 335	37 605	277 851
3. Bezpečnost a občanství ⁷⁾	2 053	2 075	2 154	2 232	2 312	2 391	2 469	15 686
4. Globální Evropa ⁸⁾	7 854	8 083	8 281	8 375	8 553	8 764	8 794	58 704
5. Správa ⁹⁾	8 218	8 385	8 589	8 807	9 007	9 206	9 417	61 629
<i>z toho: správní výdaje orgánů ¹⁰⁾</i>	6 649	6 791	6 955	7 110	7 278	7 425	7 590	49 798
6. Náhrady ¹¹⁾	27	0	0	0	0	0	0	27
Celkové prostředky na závazky ¹²⁾	134 318	135 328	136 056	137 100	137 866	139 078	14 0242	959 988
v procentech HND ¹³⁾	1,03 %	1,02 %	1,00 %	1,00 %	0,99 %	0,98 %	0,9 %8	1,00 %

Celkové prostředky na platby ¹⁴⁾	128 030	131 095	131 046	126 777	129 778	130 893	130 781	908 400
v procentech HND ¹⁵⁾	0,98 %	0,98 %	0,97 %	0,92 %	0,93 %	0,93 %	0,91 %	0,95 %
Strop vlastních zdrojů jako % HND ¹⁶⁾	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %

¹⁾ Commitment appropriations; ²⁾ Smart and inclusive Growth; ³⁾ Competitiveness for Growth and Jobs; ⁴⁾ Economic, social and territorial cohesion; ⁵⁾ Sustainable Growth: Natural Resources; ⁶⁾ of which: Market related expenditures and direct payment; ⁷⁾ Security and citizenship; ⁸⁾ Global Europe; ⁹⁾ Administration; ¹⁰⁾ of which: Administrative expenditure of the institutions; ¹¹⁾ Compensations; ¹²⁾ Total commitment appropriations; ¹³⁾ as a percentage of GNI; ¹⁴⁾ Total payment appropriations; ¹⁵⁾ as a percentage of GNI; ¹⁶⁾ Own Resources Ceiling as a percentage of GNI.

Zdroj dat: European Commission – The Multiannual Financial Framework 2014-2020 (2015). Vlastní zpracování.

2.2.2.2 Struktura prostředků na závazky VFR 2014-2020

Víceletý finanční rámec je rozdělen do šesti kategorií výdajů („okruhů“), které odpovídají různým oblastem činností EU:

1. Inteligentní růst podporující začlenění:

1a. Konkurence pro růst a zaměstnanost: zahrnuje výzkum a inovace, vzdělávání a odbornou přípravu, transevropské energetické sítě, dopravu a telekomunikace, sociální politiku a rozvoj podniků.

1b. Hospodářská, sociální a územní soudržnost: obsahuje regionální politiku, jejímž cílem je pomáhat nejméně rozvinutým zemím a regionům EU, aby se vyrovnaly rozvinutějším, také posiluje konkurenceschopnost všech regionů a rozvíjí meziregionální spolupráci.

2. Udržitelný růst: Přírodní zdroje: reprezentují společnou zemědělskou politiku, společnou rybářskou politiku, rozvoj venkova a opatření na ochranu životního prostředí.

3. Bezpečnost a občanství: podporuje spravedlnost a vnitřní věci, ochranu hranic, přistěhovalectví a azylovou politiku, veřejné zdraví, ochranu spotřebitelů, kulturu, mládež, informace a dialog s občany.

4. Globální Evropa: obsahuje všechna opatření vnější politiky („zahraniční politika“) EU jako např. rozvojovou a humanitární pomoc. Evropský rozvojový fond poskytuje rovněž finanční prostředky pro položku „EU jako globální aktér“. Není však součástí rozpočtu EU a nespadá proto pod VFR.

5. Správa: obsahuje administrativní výdaje všech evropských institucí, důchody a evropské školy

(The Multiannual Financial Framework 2014-2020 – Frequently Asked Questions, European Commission, 2015, s. 3).

6. Náhrady: často se nazývají Kompenzace. Jedná se pouze o dočasný mechanismus finančních prostředků. Cílem je zajistit, aby Chorvatsko, které přistoupilo k EU v červenci 2013, v prvním roce po svém přistoupení nepřispívalo do rozpočtu EU více, než z něj získává (Měsíčník EU aktualit, č. 123, 2013).

2.2.2.3 Prostředky na platby

Položky plateb zahrnují výdaje, které vyplývají ze závazků vstupujících do rozpočtu příslušného nebo předchozího finančního roku/ předchozích finančních let (König, 2009).

2.3 Rozpočtové zásady

Pro jasné vymezení pravidel tvorby a provádění rozpočtu je finančním nařízením Rady (ES, EURATOM) č. 1605/2002 stanoveno devět základních zásad.

Zásada jednotnosti a správnosti rozpočtu: veškeré příjmy a výdaje rozpočtu musí být zahrnuty v jednom dokumentu, aby bylo možné finanční zdroje efektivně kontrolovat (König, 2009).

Zásada ročního rozpočtu: položky zapsané do rozpočtu se schvalují na dobu jednoho rozpočtového roku, který začíná 1. ledna a končí 31. prosince. Rozpočet obsahuje časově rozlišené položky, které se skládají z položek závazků, z položek plateb a časově nerozlišené položky (Nařízení Rady, 2002).

Zásada vyrovnanosti: tato zásada znamená, že rozpočet musí být vždy vyrovnaný, pokud jde o příjmy a výdaje (Finanční nařízení, Evropa, 2011). Vzhledem k tomu, že je rozpočet sestavován na základě odhadu, ve většině případů končí přebytkem, vzácně deficitem. Přebytek je převeden do dalšího finančního období. Deficit musí být jako položka plateb zanesen do rozpočtu pro následující rok (König, 2009).

Zásada zúčtovací jednotky: Rozpočet se sestavuje a plní v eurech. Účty se předkládají také v eurech (Nařízení Rady, 2002).

Zásada obecnosti: celkové příjmy pokrývají celkové položky plateb. Rozpočtové příjmy jsou využity bez rozdílu na úhradu všech rozpočtových výdajů. Výjimku tvoří např. úroky z vkladů a pokuty stanovené v nařízení o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku, finanční příspěvky na určité výzkumné programy, příspěvky třetích zemí, výnosy z dodávek zboží, poskytnutí služeb, příjmy z plateb spojených s pronájmem. Z toho vyplývá, že Komise smí přijímat jakékoliv příspěvky, zejména od nadací, dary a odkazy. Přijetí darů nebo odkazů nejméně v hodnotě 50 000 eur, které s sebou nesou finanční náklady převyšující 10 % hodnoty poskytnutého daru, podléhá předchozímu schválení Evropským parlamentem a Radou. EP a Rada se musí usnést do dvou měsíců ode dne obdržení žádosti. Pokud v této lhůtě nevznesou námitky, přijme Komise konečné rozhodnutí o přijetí (König, 2009).

Zásada specifikace: každá položka má svůj přesný účel a je určena na konkrétní cíl, aby se zabránilo záměně položek. Rozpočet EU má proto danou pevnou strukturu obsahující horizontální dělení na souhrnnou bilanci příjmů a institucionálních oddílů a vertikální

dělení na hlavy, kapitoly, články a body. Díky tomuto dělení lze přesně identifikovat příjmy a výdaje rozpočtu. Zabrání se tak nejasnostem při rozdělování výdajů, jak ve fázi schvalování, tak ve fázi provádění rozpočtu (König, 2009).

Zásada řádného finančního řízení: výdaje musí být užity v souladu se zásadami hospodárnosti, užitku a účinnosti. Zásada hospodárnosti žádá, aby byly zdroje využívány v odpovídajícím čase, kvalitě, množství a za co nejvýhodnější cenu. Zásada užitku zaručuje efektivní vztah mezi používanými zdroji a dosaženými výsledky. Zásada účinnosti požaduje, aby bylo dosaženo vytyčených cílů a zamýšlených výsledků.

Zásada průhlednosti: rozpočet a opravné rozpočty schválené s konečnou platností se musejí do dvou měsíců zveřejnit v Oficiálním věstníku Evropské unie. V tomto věstníku se také zveřejní Konsolidovaná účetní závěrka spolu se zprávou o finančním řízení předloženou každou institucí (König, 2009).

2.4 Proces schvalování rozpočtu

Evropský parlament a Rada stanoví zvláštním legislativním postupem roční rozpočet Evropské unie. Každý orgán s výjimkou Evropské centrální banky musí do 1. července sestavit předběžný odhad svých výdajů na příští rozpočtový rok. Komise tyto odhady shrne do návrhu rozpočtu, který předloží nejpozději 1. července Parlamentu a Radě. Komise může návrh měnit a to až do svolání dohadvacího výboru¹² (Syllová et al., 2010).

2.4.1 Postoj Rady

Rada přijímá svůj postoj k návrhu rozpočtu a předkládá jej Parlamentu, nejpozději do 1. října spolu s odůvodněním svého postoje. Současně parlamentní výbory diskutují o návrhu rozpočtu a předkládají svá stanoviska Rozpočtovému výboru, který představuje věcně příslušný výbor připravující postoj Parlamentu.

2.4.2 Postoj parlamentu

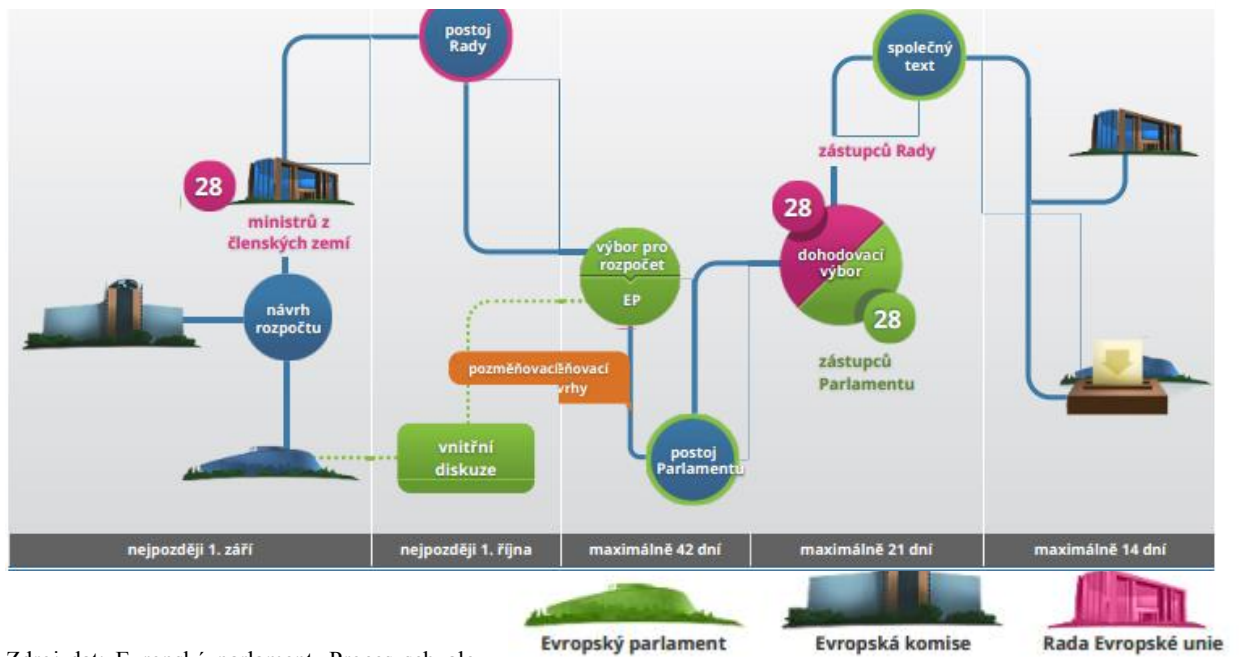
Parlament má 42 dnů na to, aby postoj Rady buď schválil, nebo jej většinou hlasů svých členů pozměnil. Poslanci EP hlasují o postoji připraveném Rozpočtovým výborem a o jakýchkoliv předložených pozměňovacích návrzích zpravidla na říjnovém zasedání. Pokud Parlament postoj Rady schválí nebo nezaujme postoj, považuje se rozpočet za přijatý. Parlament obvykle přijímá změny a pozměněné znění je předloženo Radě. V tomto případě předseda Rady okamžitě svolává dohadvací výbor. Výbor se nesejde, pokud Rada do 10 dnů informuje Parlament, že všechny jeho pozměňovací návrhy přijala.

2.4.3 Schválení

Dohodne-li se dohadvací výbor na společném návrhu, Parlament a Rada mají 14 dní na jeho schválení. Předseda parlamentu poté rozpočet podepíše a prohlásí jej za přijatý s konečnou platností. Pokud dohadvací výbor nedospěje k dohodě nebo pokud Parlament zamítne společný návrh, předloží Komise nový návrh rozpočtu. V případě, kdy společný návrh odmítne Rada, může Parlament přesto rozhodnout o přijetí (Postup schvalování rozpočtu, Evropský parlament, 2014).

¹² Dohadvací výbor se skládá z členů Rady nebo z jejich zástupců a ze stejného počtu členů zastupujících EP. Má za úkol dosáhnout přijetí dohody o společném návrhu kvalifikovanou většinou členů Rady nebo jejich zástupců a většinou členů zastupujících EP, a to do 21 dnů od svého svolání (Syllová et al., 2010, s. 934).

Obrázek č. 5- Schéma rozpočtové procedury

Zdroj dat: Evropský parlament, Proces schvalování rozpočtu.

2.5 Kontrola

I u rozpočtu Evropské unie je prováděna kontrola. Jedná se o kontrolu vnitřní, která je úkolem každé instituce, tak i o kontrolu vnější. U kontroly vnější jsou zodpovědnými subjekty Evropský parlament a Evropský účetní dvůr (EÚD) (König, 2009).

Smlouva o fungování Evropské unie upravuje ve článku 285 až 287 kontrolu plnění rozpočtu Evropské unie s cílem zkvalitnit finanční řízení Unie a předat občanům Unie informace o hospodaření evropských orgánů s veřejnými prostředky (Evropský účetní dvůr, Euroskop, 2015).

Vnitřní kontrola je uskutečňována v institucích na úseku controllingu, který provádí ex post kontrolu a zjišťuje tím, zda byla dodržena zásada řádného finančního hospodaření.

Vnější kontrolu provádí v první řadě Evropský účetní dvůr, ale ten nemá právo uvalovat sankce za porušení rozpočtových pravidel (König, 2009). EÚD kontroluje, zda byly finanční prostředky Evropské unie vynaloženy na určené účely. Pokud zjistí nesrovnalost, případ předá Evropskému úřadu pro boj proti podvodům (OLAF) (Hrubý & Krásnická, 2012).

EÚD každý rok zpracovává zprávu o příjmech a výdajích rozpočtu Unie, Evropského rozvojového fondu a do roku 2002 zpracovával také ESUO. Předmětem této zprávy je analýza, zda byly uvedené rozpočty v souladu se zásadou řádného finančního hospodaření (König, 2009).

3 Cíl a metodika

Vzhledem k tomu, že cílem této bakalářské práce je analýza vývoje rozpočtů Evropské unie v časovém horizontu devíti let, tj. od roku 2006 do roku 2014, byla v této práci aplikována následující uvedená metodika.

V praktické části je pro analýzu ročních rozpočtů EU použita horizontální analýza. Tato analýza se používá k zachycení vývojových trendů. Je ideální ke grafickému zobrazení vývoje rozpočtu Evropské unie. Analýza přejímá data, která jsem získala z ročních rozpočtů v jednotlivých letech od roku 2006 do roku 2014 a dále jsem s nimi pracovala podle následujících vzorců.

Relativní změnu jednotlivých položek jsem počítala pomocí níže uvedeného vzorce.

$$\text{změna v \%} = \frac{\text{běžné období} - \text{předchozí období}}{\text{předchozí období}} * 100 = \frac{X_{t+1} - X_t}{X_t} * 100$$

Podíl jednotlivých oblastí rozpočtu jsem počítala pomocí níže uvedeného vzorce.

$$\text{podíl na celkovém rozpočtu v \%} = \frac{\text{částka určité výdajové oblasti rozpočtu v daném roce}}{\text{celkový objem výdajů v daném roce}} * 100$$

Ke grafickému znázornění výsledků jsem využila spojnicový graf, který vyjadřuje vývoj trendu v průběhu sledovaného období. Dále jsem použila plošný graf k zobrazení podílu jednotlivých okruhů výdajů.

4 Analýza rozpočtu EU

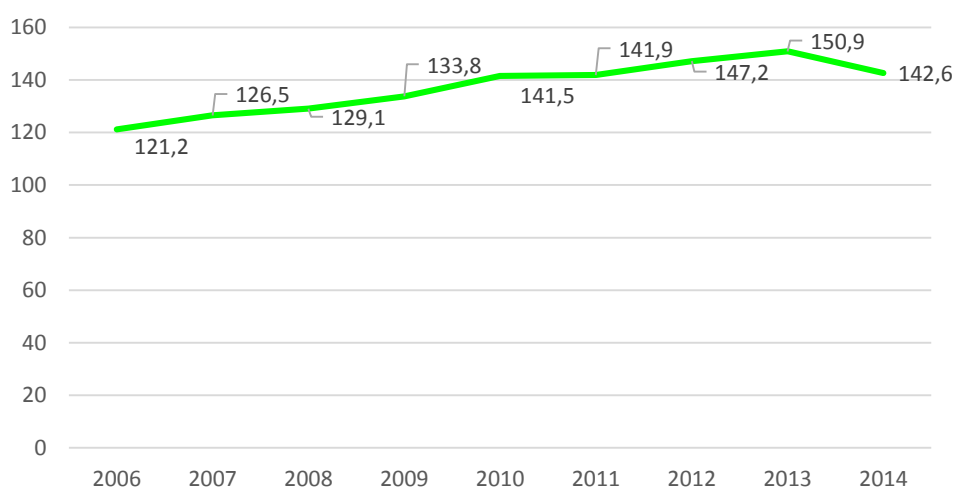
4.1 Dlouhodobý vývoj výdajů EU

Výdajové priority EU, které vznikly v roce 1958, prošly od této doby velmi dramatickým vývojem. Na svém počátku byl rozpočet na velmi nízké úrovni (0,08 % HDP EHS¹³). Až do 60. let byly výdaje EU zanedbatelné a nepřesahovaly 10 EUR na jednoho obyvatele. Tento trend se záhy výrazně změnil. Začaly se zvyšovat výdaje na společnou zemědělskou politiku a výdaje na zvýšení vnitřní soudržnosti EU. Na počátku 70. let dosahoval rozpočet 1,2 % HDP. Po roce 1994 se jeho výše ustálila na 1 % HDP (Baldwin et al., 2013).

4.2 Vývoj ročních rozpočtů EU ve sledovaném období

V praktické části se zaměřím na analýzu ročních rozpočtů Evropské Unie v časovém horizontu devíti let, od roku 2006 do roku 2014. Vývoj rozpočtu EU ve sledovaném období je znázorněn v níže uvedeném grafu č. 5. Z grafu je zřejmé, že do roku 2013 objem prostředků ročních rozpočtů rostl a v roce 2014 došlo k mírnému poklesu. Na následujících stránkách budu zkoumat příčinu růstu v letech 2006 - 2013, ale i příčinu poklesu v roce 2014. Rozhodla jsem se proto pro analýzu vývoje jednotlivých okruhů výdajů v jednotlivých letech.

Graf č. 5 - Vývoj rozpočtu EU v letech 2006 – 2014 v miliardách EUR

Zdroj: Vlastní zpracování

¹³ EHS = Evropské hospodářské společenství

4.2.1 Udržitelný růst

První okruh, na který se zaměřím, je udržitelný růst. Skládá se z konkurenceschopnosti a soudržnosti. Pod konkurenceschopností si můžeme představit investice do růstu a vytváření lepších pracovních míst, vzdělávání a odborné přípravy, výzkumu, dopravních a energetických sítí (European Union & European Commission, 2010). Soudržnost znamená podporu méně hospodářsky rozvinutých regionů, tak aby byly schopny čelit celosvětové konkurenci. Pod soudržností si můžeme představit solidaritu členských států. Cílem je atraktivnit regiony a vytvořit inovativnější a konkurenceschopnější místa k životu a k práci. Užitek z toho budou mít jak méně rozvinuté regiony, tak i již rozvinutější regiony (EK zahájila reformu politiky soudržnosti, Euroskop, 2006).

Do soudržnosti můžeme zařadit investice do regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti, územní spolupráce a do konvergence (European Union & European Commission, 2010).

Vývoj udržitelného růstu ve sledovaném období znázorňuje následující tabulka č. 2.

Tabulka č. 2- Vývoj udržitelného růstu 2006-2014 v miliardách EUR

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Udržitelný růst:	47,7	54,9	58,0	60,2	64,3	64,5	67,6	70,6	64,0
Konkurenceschopnost	7,9	9,4	11,1	11,8	14,9	13,5	14,8	16,1	16,5
Soudržnost	39,8	45,5	46,9	48,4	49,4	51,0	52,8	54,5	47,5
Podíl v % na celkovém objemu rozpočtu	39,4	43,4	44,9	45,0	45,4	45,5	45,9	46,8	44,9
Celkový objem rozpočtu	121,2	126,5	129,1	133,8	141,5	141,9	147,2	150,9	142,6

Zdroj: Vlastní zpracování na základě rozpočtů EU 2006 – 2014

4.2.1.1 Konkurenceschopnost

Cílem konkurenceschopnosti je vytvářet pracovní místa, využívat inovačního potenciálu Evropy, zefektivnit podporu výzkumu a rozvoje, což je také důvodem zvyšujících se vynaložených peněžních prostředků.

V roce 2007 bylo vynaloženo na tuto položku celkem 9,4 miliard EUR, což je o 18,6 % více oproti roku 2006. Důvodem je například investice 430 milionů EUR pro výzkumné

pracovníky na školení a užší spolupráci mezi vysokými školami a průmyslem. Další významnou investicí v této oblasti byla investice do Programu celoživotního učení (LLP). Evropská unie přispěla na tento program okolo 824 milionu EUR. Oproti roku 2006 byl zaznamenán značný nárůst studentů studujících v zahraničí díky Erasmus programu (EU Budget 2007, 2006)

V roce 2008 bylo na konkurenceschopnost vynaloženo celkem 11,1 miliard EUR. Jedná se o 18,4% nárůst oproti roku 2007. Největší meziroční nárůst byl zaznamenán v investicích na dopravní a energetické sítě. Oproti roku 2007 došlo k nárůstu 92,5 %. Klíčovým faktorem konkurenceschopnosti EU je pohyb osob, zboží, služeb a energie. Přibližně 1,9 miliard EUR bylo vynaloženo na spolufinancování energetických a dopravních projektů. Velká část peněz financovala tunel spojující Lyon s Turínem (EU Budget 2008, 2008).

V roce 2009 bylo na konkurenceschopnost vynaloženo celkem 11,8 miliard EUR, což je o 6,2 % více oproti roku 2008. Peněžní prostředky vynaložené na dopravní a energetické sítě klesly o 4,6 %, zato byl zaznamenán nárůst v oblasti konkurenceschopnosti a inovací. Zde došlo k nárůstu o 22,2 %. Bylo vyčleněno celkem 6,8 miliard EUR na Sedmý rámcový program pro výzkum¹⁴. Hlavním cílem je posílit vědeckou a technologickou základnu Evropského výzkumného prostoru (EU Budget 2009, 2009)

Položky vynaložené na konkurenceschopnost v roce 2010 vzrostly o 3,3 % oproti roku 2009, činily celkem 14,9 miliard EUR. Významnou položku tvoří investice do výzkumu. Sedmý rámcový program vyčlenil částku 7,5 miliardy EUR na podporu nejlepších evropských výzkumných týmů v oblasti životního prostředí, lékařství a informatiky. V této oblasti jde o nárůst o 11,7 % oproti 2009 (EU Budget 2010, 2010).

V následujícím roce došlo k poklesu o 9 %. Největší pokles byl zaznamenán v oblasti dopravních a energetických sítí. Zde došlo k poklesu o 25,2 %. Celkem bylo vyčleněno 1,5 miliardy EUR, aby byla doprava osob, zboží, služeb a energii bezpečnější, účinnější a méně znečišťovala prostředí (EU Budget 2011, 2010).

V roce 2012 došlo opět k meziročnímu nárůstu, a to 9,1 % v oblasti konkurenceschopnosti. Na rámcový program pro konkurenceschopnost a inovaci bylo poskytnuto 614,4 milionů EUR. Tyto prostředky jsou určeny k podpoře projektů a činností v oblasti

¹⁴ Sedmý rámcový program byl zahájen v roce 2007. Má celkový rozpočet na výzkum a inovace ve výši 55 miliard EUR (Nové výzvy sedmého rámcového programu, na podporu výzkumu a inovací, Dotační info, 2012).

podnikání, inovací, informačních a komunikačních technologií. Co se týče oblasti výzkumu, zde bylo vyčleněno celkem 939,5 milionů EUR. Peněžní prostředky byly využity na výzkum léčiv a na boj proti závažným nemocem, jak na evropské, tak i mezinárodní úrovni. V tomto roce se v rozpočtu Evropské Unie projeví priority strategie EVROPA 2020¹⁵. Strategie se týká vyvážení úsporných opatření a opatření na podporu růstu (EU Budget 2012, 2012).

V roce 2013 se položka konkurenceschopnosti zvýšila o 4,8 % oproti 2012. Evropská unie vyčlenila 10,9 miliard EUR pro Sedmý rámcový program pro výzkum. Největší částka, přibližně 970 milionů EUR, byla určena malým a středním podnikům (EU Budget 2013, 2013).

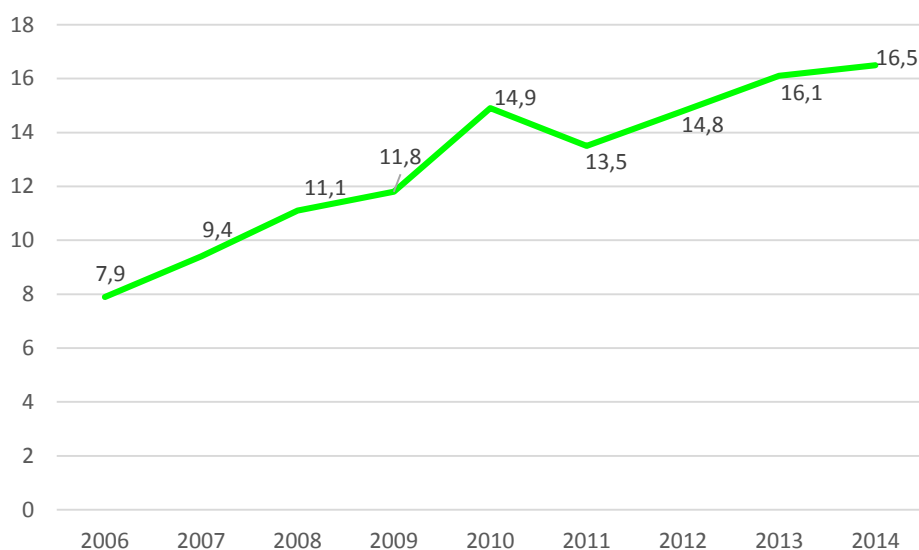
V roce 2014 se projevil VFR 2014-2020. Tento VFR počítá s 960 miliardami EUR v závazcích, respektive 908 miliard EUR v platbách. Poprvé v historii bude VFR nižší, než ten předchozí, a to o 3,4 %. Podle analytika Kanceláře pro Evropskou unii České spořitelny, Jana Jedličky, je konečný návrh vítězstvím států, které chtějí více šetřit (Bude rozpočet EU 2014+ pro ČR výhodný?, Euraktiv, 2013). Šetření se této oblasti nedotklo. Oproti předchozímu roku došlo v položkách na konkurenceschopnost k nárůstu o 4,8 %.

V oblasti konkurenceschopnosti se v roce 2014 objevuje např. nový program EU zaměřený na malé a střední podniky – COSME. Na tento projekt EU vyčlenila 275,3 milionů EUR. Cílem je zvýšit konkurenceschopnost evropských malých a středních podniků a usnadnit jim tak vstup na trhy uvnitř Unie i v celém světě (EU Budget 2014, 2014).

Vývoj položek na konkurenceschopnost v letech 2006-2014 znázorňuje následující graf č. 6.

¹⁵ „Evropa 2020“ je strategie EU, jejímž cílem je v příštích letech dosáhnout nového růstu. Měla by vzniknout inteligentní a udržitelná ekonomika, která podporuje sociální začleňování. Tyto priority by měly pomoci členským státům zvýšit zaměstnanost a produktivitu (Evropa 2020, Evropská komise, 2015).

Graf č. 6 - Vývoj položek na konkurenceschopnost v miliardách EUR

Zdroj: Vlastní zpracování

4.2.1.1.1 Shrnutí

Aktuální výzvy, na které bylo potřeba reagovat, zapříčinily, že došlo ve sledovaném období k nárůstu objemu prostředků vynaložených na konkurenceschopnost. Největší výzvou Evropské unie v tomto sledovaném období bylo vytvářet pracovní místa a podporovat výzkum a rozvoj. Trend vytváření pracovních míst bude pokračovat i nadále. Evropská komise má v plánu do roku 2018 vytvořit až 2,1 milionu pracovních míst (Nezaměstnanost v EU klesla pod 10 procent, Česká televize, 2015). Během sledovaného období se výdaje na konkurenceschopnost zvýšily dvojnásobně.

4.2.1.2 Soudržnost

Nejvýznamnější položkou v soudržnosti je položka konvergence. V Evropské Unii je více než 250 regionů s rozdílnou životní úrovní obyvatel. K vyrovnávání rozdílů mezi jednotlivými regiony slouží právě tato položka. Podpora na tento cíl je poskytována prostřednictvím tří fondů: Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti.

V roce 2007 bylo do této oblasti investováno 45,5 miliard EUR, což je o 14,8 % více než v roce 2006. Přibližně 9 miliard EUR bylo investováno na podporu podnikání a inovací v evropských regionech. Další významnou položkou, která zapříčinila nárůst, byla investice Evropského sociálního fondu do pracovní síly. Ta činila okolo 11 miliard EUR (EU Budget 2007, 2006).

Oproti roku 2007 částka vynaložená na soudržnost vzrostla o 3,1 %. V rámci konvergenčního cíle měly méně prosperující regiony v roce 2008 k dispozici 37 miliard EUR, což je o 5,2 % více oproti loňskému roku. Účelem této investice bylo financování místního rozvoje a zaměstnanosti. Všechny regiony (kromě nejméně rozvinutých regionů, na které se již zaměřuje konvergenční cíl) měly možnost využít 8,6 miliard EUR ke zvýšení své atraktivity pro místní i globální investory, a to v rámci regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti (EU Budget 2008, 2008).

V roce 2009 bylo na soudržnost vynaloženo celkem 48,4 %. Jedná se o 2,5% nárůst oproti předešlému roku. Velmi důležitou roli v tomto nárůstu hrál cíl: překonání rozdílů. Přes 29,7 miliard EUR bylo určeno opět nejméně rozvinutým regionům a členským státům, aby těmto regionům pomohly vyrovnat rozdíly v hospodářské úrovni (EU Budget 2009, 2009).

Rok 2010 zaznamenal 2% nárůst v oblasti soudržnosti. Evropská unie vyčlenila celkem 49,4 miliard na tuto oblast rozpočtu. V rámci cíle konvergence byla vynaložena částka 40,4 miliard EUR nejméně rozvinutým regionům. Cílem tohoto projektu je například zlepšení veřejných služeb, modernizace infrastruktury informačních technologií a rozvoj cestovního ruchu (EU Budget 2010, 2010).

V roce 2011 bylo na soudržnost vynaloženo 51 miliard EUR. Byl zaznamenán meziroční nárůst o 3,2 %. Tento nárůst nejvíce ovlivnila investice do konvergence, ta činila 42,5 miliard EUR (EU Budget 2011, 2010).

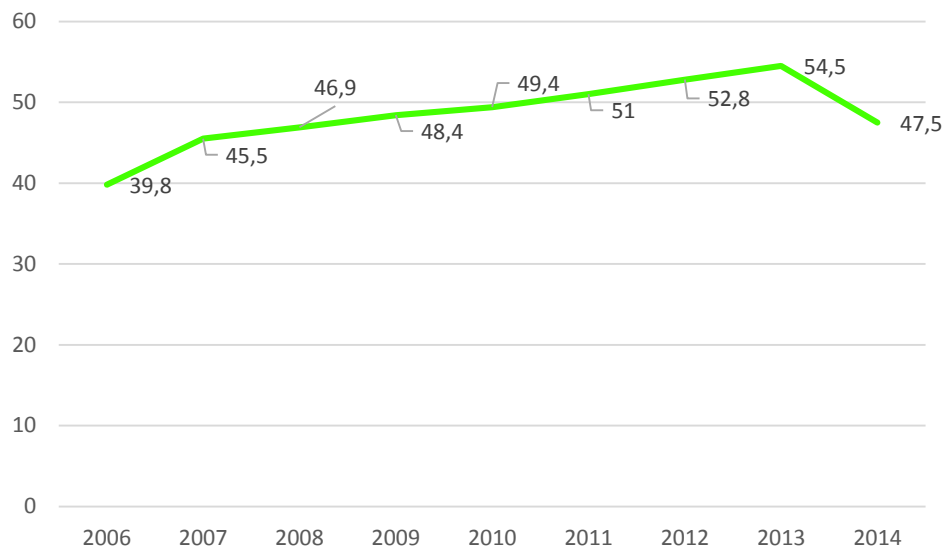
V roce 2012 se tato položka opět zvýšila, a to o 3,5 %. V tomto roce se Evropská unie nejvíce zaměřila na pomoc pro Evropany při hledání nového pracovního místa. Bylo k dispozici celkem 153 milionů EUR. Cílem bylo zlepšit přístup k zaměstnání a zvýšit zaměstnanost žen (EU Budget 2012, 2012).

V roce 2013 bylo na soudržnost vynaloženo 54,5 miliard EUR. Jedná se o 3,3% nárůst oproti roku 2012. V tomto roce končí finanční perspektiva 2007-2013. Ve zmíněném období výdaje na soudržnost dosáhly 348,5 miliard EUR, což je více jak třetina celkového rozpočtu EU na toto období (EU Budget 2013, 2013).

Rokem 2014 začíná platit programové období 2014-2020. Na položku soudržnosti bylo v roce 2014 vyčleněno 47,5 miliard EUR, což je o 13,8 % méně oproti roku 2013 (EU Budget 2014, 2014). Opět se zde projevuje šetření.

Vývoj položek na soudržnost ve sledovaném období 2006-2014 znázorňuje následující graf č. 7.

Graf č. 7 - Vývoj položek na soudržnost v miliardách EUR

Zdroj: Vlastní zpracování

4.2.1.2.1 Shrnutí

Tato položka rozpočtu EU je velice ovlivněna přístupem nových členských států. Prioritou Evropské unie ve sledovaném období bylo vyrovnat rozdíly mezi jednotlivými regiony. Důvodem zvyšujících se výdajů na tuto oblast rozpočtu je přístup hospodářsky méně rozvinutých států do Evropské unie. Snaha o vyrovnání rozdílů si pak žádá i zvyšující se výdaje.

4.2.2 Přírodní zdroje

Cílem položky přírodní zdroje je zajistit bezpečnější a kvalitnější potraviny, čistší životní prostředí, trvale udržitelný rozvoj venkovských společenství, konkurenceschopné a udržitelné zemědělství v Evropské Unii. Zemědělství je, z rozpočtového hlediska, druhou nejdůležitější politikou Unie. Je důležitá při poskytování udržitelných dávek potravin a při hospodaření s přírodními zdroji. Přispívá k zachování biologické rozmanitosti, krajiny, čisté vody, půdy a ovzduší.

Výdaje na přírodní zdroje ve sledovaném období jsou znázorněny v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3- *Výdaje na přírodní zdroje 2006-2014 v miliardách EUR*

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Přírodní zdroje	56,3	56,3	55,0	56,1	59,5	58,7	60,0	60,1	59,3
Podíl v % na celkovém objemu rozpočtu	46,5	44,5	42,6	41,9	42,0	41,4	40,8	39,3	42,1

Zdroj: Vlastní zpracování na základě rozpočtů EU 2006-2014

V roce 2007 dosáhly přírodní zdroje částky 56,3 miliard EUR, což je o 1 % víc než v předešlém roce. Největší položkou přírodních zdrojů jsou výdaje na zemědělství a přímé platby, tvoří zhruba tři čtvrtiny přírodních zdrojů. Jedná se o částku 42,7 miliard EUR. V tomto roce došlo k reformě evropského zemědělství. Výroba musí být šetrná k životnímu prostředí. Přibližně 36,9 miliard EUR bylo vyplaceno na přímou podporu zemědělců (EU Budget 2007, 2006).

V roce 2008 činily položky na přírodní zdroje 55,0 miliard EUR. Zde byl zaznamenán 1% pokles, oproti roku 2007. V důsledku reformy z roku 2007 se více jak 80 % zemědělských výdajů, což odpovídá 36,8 miliard EUR, rozdělilo mezi zemědělce ve formě přímé podpory, která závisí na přísném dodržování standardů týkající se životního prostředí a dobrých životních podmínek zvířat. Více jak polovina obyvatel EU žije ve venkovských oblastech. Venkovským oblastem bylo poskytnuto celkem 12,9 miliard EUR z rozpočtu Evropské unie (EU Budget 2008, 2008).

V roce 2009 činily výdaje na tuto položku celkem 56,1 miliard EUR. Zhruba 73,3 % těchto výdajů bylo rozděleno zemědělcům jako podpora příjmu. Zde stojí za zmínku, že zhruba 69 milionů EUR bylo přiděleno na distribuci mléka dětem do škol a na podporu boje s podvýživou a obezitou (EU Budget 2009, 2009).

Rok 2010 zaznamenal 5,4% nárůst oproti předešlému roku. Investice do přírodních zdrojů činily celkem 59,9 miliard EUR. Částka ve výši 43,8 miliard EUR byla použita k zajištění přiměřené životní úrovně pro více než 7 000 000 zemědělců oplátkou za udržení půdy v dobrém ekologickém stavu. Značný nárůst, 2,6 %, byl zaznamenán v oblasti rybářství. Evropská unie přispěla na rozvoj odvětví rybolovu a modernizaci přístavů (EU Budget 2010, 2010).

V roce 2011 činila celková částka vynaložená na přírodní zdroje 58,7 miliard EUR, což je o 1,4 % méně oproti roku 2010. Až 70 % této částky připadlo na zemědělské výdaje a přímou podporu. Zhruba 25 % bylo investováno do rozvoje venkova (EU Budget 2011, 2011).

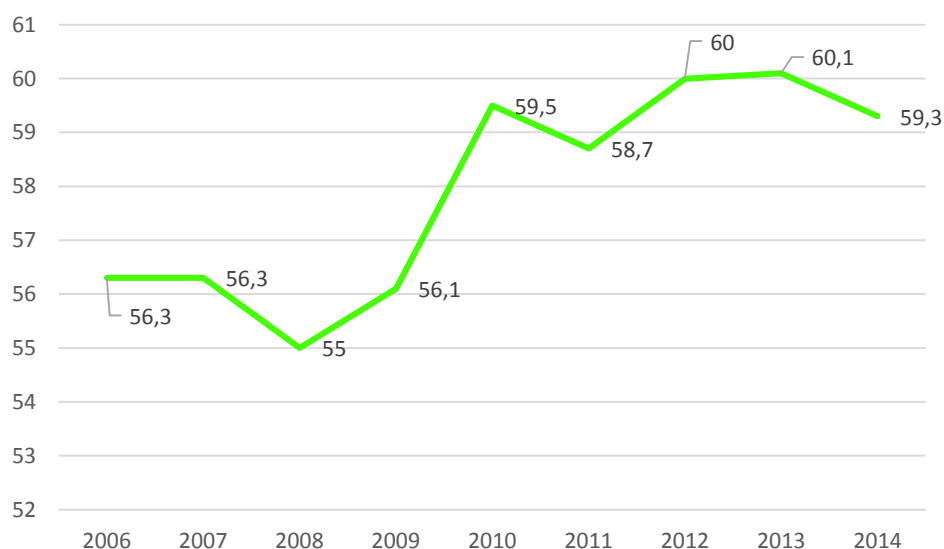
V roce 2012 činila částka vynaložená na přírodní zdroje 60 miliard EUR. Jedná se o meziroční nárůst o 2 %. Zde se opět projevuje zohlednění priorit strategie Evropa 2020. Jedním z hlavních cílů je podpořit evropské hospodářství v obtížné situaci. Zemědělství je z rozpočtového hlediska druhou nejdůležitější politikou. Proto největší část oblasti přírodní zdroje tvořila v tomto roce přímá podpora pro zemědělce, a to 40,5 miliardy EUR (EU Budget 2012, 2012).

V roce 2013 bylo z rozpočtu EU vynaloženo na přírodní zdroje celkem 60,1 miliard EUR, což je o 0,2 % více oproti roku 2012. Celkem bylo k dispozici 43,7 miliard EUR na podporu zemědělských trhů a 14,8 miliard na podporu rozvoje venkova (EU Budget 2013, 2013).

V roce 2014 došlo k poklesu zhruba o 1 %. Celkové výdaje na přírodní zdroje v tomto roce činily 59,3 miliard EUR. V rámci Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova bylo k dispozici 13,4 miliard EUR. Okolo 1 miliardy EUR pak bylo poskytnuto z Evropského námořního a rybářského fondu na podporu projektů, které zlepšují kvalitu života v evropských pobřežních oblastech (EU Budget 2014, 2014). Tento fond upravuje Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 508/2014 ze dne 15. května 2014 o Evropském námořním a rybářském fondu (Rybolov, Evropská komise, 2015).

Vývoj položek na přírodní zdroje v letech 2006-2014 znázorňuje následující graf č. 8.

Graf č. 8 - Vývoj položek na přírodní zdroje v miliardách EUR

Zdroj: Vlastní zpracování

4.2.2.1 Shrnutí

Tato položka reaguje na priority Evropské unie hlavně v oblasti společné zemědělské politiky. V minulosti představovaly výdaje na zemědělství zhruba 80 %. V roce 1970 dosáhly dokonce až 92 % rozpočtu (Baldwin et al., 2013). Ve sledovaném období se podíl výdajů na zemědělství pohyboval v průměru kolem 42 % rozpočtu. Jedním z hlavních důvodů snížení podílu výdajů na zemědělství je rostoucí podíl výdajů na soudržnost. Právě tyto výdaje postupně vytlačily výdaje na společnou zemědělskou politiku.

4.2.3 Svoboda, bezpečnost, občanství a právo

S cílem zajistit volný pohyb osob a nabídnout vysokou úroveň ochrany občanům, byla vytvořena oblast svobody, bezpečnosti a práva. Spadají sem oblasti od řízení vnějších hranic, až po soudní spolupráci v občanských a trestních věcech. Patří sem i azylové a imigrační politiky, policejní spolupráce a boj proti trestné činnosti (terorismus, organizovaný zločin, obchodování s lidmi, drogy). Tyto oblasti se odvozují z páté hlavy Smlouvy o fungování EU, která upravuje prostor svobody, bezpečnosti a práva (Spravedlnost, svoboda a bezpečnost, EUR-Lex, 2015).

Výdaje vynaložené na položku svoboda, bezpečnost, občanství a právo jsou znázorněny v tabulce č. 4.

Tabulka č. 4- *Výdaje: svoboda, bezpečnost, občanství a právo 2006-2014 v mld. EUR*

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Svoboda, bezpečnost, občanství a právo	1,1	1,2	1,3	1,5	1,7	1,8	2,1	2,1	2,2
Podíl v % na celkovém objemu rozpočtu	0,91	0,95	1,01	1,12	1,20	1,27	1,43	1,39	1,54

Zdroj: Vlastní zpracování na základě rozpočtů EU 2006-2014

V roce 2007 bylo vynaloženo na položku svobody, bezpečnosti, občanství a práva vynaloženo celkem 1,1 miliard EUR, z toho 624 milionů EUR na svobodu, bezpečnost a právo. Dalších 615 milionů EUR bylo vynaloženo na občanství, které zahrnuje kulturu, média, veřejné zdraví a ochranu spotřebitele. U této položky došlo oproti předchozímu roku k nárůstu o 9 % (EU Budget 2007, 2006).

Rok 2008 se vyznačuje 8% nárůstem oproti roku 2007. Celkem bylo Evropskou unií vynaloženo 1,3 miliard EUR na svobodu, bezpečnost, právo a občanství. V tomto roce bylo z rozpočtu čerpáno 393 milionů EUR na pomoc zemím EU v otázkách přistěhovalectví. Z programu EU Daphne bylo vynaloženo 15 milionů EUR na prevenci všech druhů násilí

na dětech, mládeži a ženách. V souvislosti s tím, že rok 2008 byl rokem dialogu mezi kulturami, bylo k dispozici celkem 7 milionů EUR na podporu dialogu, a to hlavně ve školách a na pracovištích. Na ochranu spotřebitele bylo investováno 72 milionů EUR (EU Budget 2008, 2008).

V roce 2009 bylo investováno celkem 1,5 miliard EUR do této oblasti, což je o 15 % více než v roce 2008. Tento nárůst byl způsoben vysokými výdaji do oblasti migrace. EU podporuje legální migraci a integraci občanů třetích zemí do své společnosti. Zároveň řeší i nelegální migraci. Bylo k dispozici celkem 98 milionů EUR v rámci Fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí, 98 milionů EUR v rámci Evropského Fondu pro uprchlíky a 67 milionů EUR v rámci Evropského návratového fondu. Každý rok Evropská unie čelí výzvám, jako je stárnutí populace, rostoucí poptávka po zdravotnické péči a vysoké nároky na bezpečnost výrobků a služeb. Aby těmto potřebám vyhověla, investovala v tomto roce 77 milionů EUR do veřejného zdraví a do svého programu na ochranu spotřebitele (EU Budget 2009, 2009).

V roce 2010 došlo k 13% nárůstu výdajů do této oblasti. Celkem bylo vynaloženo 1,7 miliard EUR. Společným problémem všech členských států EU je boj proti nedovolenému přistěhovalectví a obchodování s lidmi. Fond pro vnější hranice přispěl v tomto roce částkou ve výši 208 milionů EUR na zlepšení infrastruktur pro ostrahu hranic a ochrany vnějších hranic EU. Evropský fond pro navracení státních příslušníků třetích zemí do země původu poskytl celkem 88 milionů EUR na pomoc členským státům při organizování návratu nelegálních přistěhovalců (EU Budget 2010, 2010).

V roce 2011 bylo investováno celkem 1,8 miliard EUR, což je o 6 % více oproti předchozímu roku. EU z této oblasti rozpočtu podporuje členské státy, aby posílily opatření proti ilegálnímu přistěhovalectví a rozvinuly programy určené k začlenění schopných přistěhovalců. Celkem EU investovala 612 milionů EUR (EU Budget 2011, 2010).

V roce 2012 bylo z rozpočtu EU k dispozici celkem 2,1 miliardy EUR, což je zhruba o 17 % víc oproti roku 2011. Otevřenější a bezpečnější Evropa vyžaduje i zvyšující se částky investovaná právě do této oblasti (EU Budget 2012, 2012).

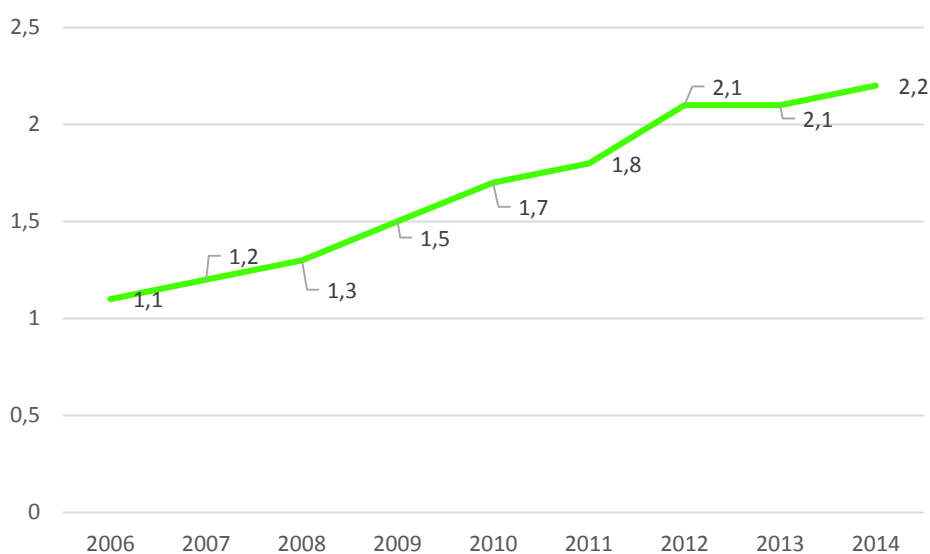
V roce 2013 bylo vyčleněno na občanství, svobodu, bezpečnost a právo celkem 2,1 miliard EUR, z toho bylo celkem 1,4 miliard EUR investováno do svobody bezpečnosti a práva. Důvodem takto vysoké částky je boj na navrácení nelegálních migrantů. Výdaje

do občanství činily 0,7 miliardy EUR, z toho 0,1 miliardy EUR bylo použito na ochranu veřejného zdraví a spotřebitele (EU Budget 2013, 2013).

Rok 2014 zaznamenal zhruba 5% nárůst oproti roku 2013. Celkem bylo vynaloženo na občanství, svobodu, bezpečnost a právo 2,2 miliardy EUR. Největší výdaje byly zaznamenány z Azylového a migračního fondu (AMF) a z Fondu pro vnitřní bezpečnost, a to celkem 800 milionů EUR (EU Budget 2014, 2014).

Vývoj výdajů vynaložených na občanství, svobodu, bezpečnost a právo v letech 2006-2014 znázorňuje následující graf č. 9.

Graf č. 9 - Vývoj položek na občanství, svobodu, bezpečnost a právo v miliardách EUR

Zdroj: Vlastní zpracování

4.2.3.1 Shrnutí

Položka na svobodu, bezpečnost, občanství a právo se ve sledovaném období zdvojnásobila. Evropská unie zde reaguje na stanovený cíl, kterým je zajištění volného pohybu osob a nabídnutí vysoké úrovně ochrany občanům. Příčinou růstu je z velké části boj proti nelegální migraci. Neustále se zvyšují výdaje Evropské unie na ochranu vnějších hranic, na pomoc členským státům při organizování návratu nelegální přistěhovalců. Další velmi významný podíl na růstu mají zvyšující se výdaje do programu na ochranu spotřebitele.

4.2.4 EU jako globální hráč

Pod tímto finančním nástrojem si můžeme představit investice EU především do globální spolupráce, humanitární pomoci, zajišťování míru, stability a prosperity za našimi hranicemi. Prostřednictvím této položky pomáhá Evropská unie po celém světě vymýtit chudobu, šířit demokracii a dodržovat lidská práva.

Výdaje na tuto oblast rozpočtu ve sledovaném období znázorňuje tabulka č. 5.

Tabulka č. 5 - Vývoj EU jako globální hráč 2006-2014 v miliardách EUR

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
EU jako globální hráč	8,3	6,8	7,3	8,1	8,1	8,8	9,4	9,6	8,3
Podíl v % na celkovém objemu rozpočtu	6,85	5,38	5,65	6,05	5,72	6,20	6,39	6,36	5,82

Zdroj: Vlastní zpracování na základě rozpočtů EU 2006-2014

V roce 2007 činily celkové výdaje této oblasti rozpočtu 6,8 miliard EUR, což je v porovnání s předchozím rokem o 18 % méně. V rámci boji proti chudobě v rozvojových zemích bylo poskytnuto 2,2 miliardy EUR. Dalších 3,5 miliard EUR bylo investováno z Evropského rozvojového fondu do rozvojových projektů v 77 afrických, karibských a tichomořských zemí. Tento fond spravuje Evropská komise (EU Budget 2007, 2006).

Cíl – Zajišťování míru, stability a prosperity za našimi hranicemi vyšel EU v roce 2008 celkem na 7,3 miliard EUR, což je zhruba o 7 % více než v roce 2007. V tomto roce Evropská unie řešila naléhavou situaci v Kosovu a Palestině. V rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky poskytla EU 285 milionů EUR na civilní operace pro řešení krizí v těchto zemích. Přes 1,4 miliard EUR bylo poskytnuto kandidátským zemím a potenciální kandidátům jako předvstupní pomoc v oblastech pro budování a rozvoj institucí a zajišťování souladu s právními předpisy EU (EU Budget 2008, 2008).

V roce 2009 vynaložila Evropská unie v této oblasti celkem 8,1 miliard EUR. Jedná se o 11% růst oproti předchozímu roku. Největší část výdajů byla poskytnuta na zajištění trvale udržitelného rozvoje a rychlou reakci na krize, a to 2,4 miliardy EUR. Tyto finanční prostředky pomohly při odstraňování chudoby a podpořily trvale udržitelný hospodářský a sociální rozvoj. Na vybudování prosperujícího, bezpečného a stabilního evropského sousedství bylo určeno 1,6 miliard EUR – včetně 300 milionů EUR na pomoc Palestině. V rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky bylo poskytnuto 118 milionů EUR na pomoc krizové oblasti v Kosovu (EU Budget 2009, 2009).

V roce 2010 činily celkové výdaje této oblasti 8,1 miliardy EUR. Zhruba 2,5 miliardy EUR pomohlo snižovat chudobu, budovat udržitelné demokratické instituce a chránit přírodní zdroje jako lesy a loviště ryb ve 47 rozvojových zemích a v Jižní Africe. Na podporu kandidátských a potenciálních kandidátských zemích poskytla Evropská unie 1,6 miliardy EUR. Jedná se hlavně o kandidátské země: Chorvatsko a Turecko a potenciální kandidátské země na západním Balkánu. Hlavní úlohu při posilování stability na západním Balkánu, zejména prostřednictvím mise EULEX v Kosovu, hrála společná zahraniční a bezpečnostní politika s rozpočtem ve výši 281 milionů EUR (EU Budget 2010, 2010).

V roce 2011 bylo z evropského rozpočtu vynaloženo celkem 8,8 miliard EUR, což je o 8 % víc než v roce 2010. Celkem 2,6 miliard EUR bylo poskytnuto na rozvojovou spolupráci. Tyto prostředky byly využity na řešení základních potřeb lidí ve 47 rozvojových zemích v Latinské Americe, v Asii a Střední Asii, v oblasti Perského zálivu a v jižní Africe. Zhruba 825 milionů EUR bylo vyčleněno na humanitární pomoc milionům lidí zasažených krizí způsobenou člověkem nebo přírodní katastrofou. Nástroj předvstupní pomoci poskytl celkem 1,8 miliard EUR na podporu kandidátských zemí EU a případných dalších kandidátských zemí v jejich úsilí přiblížit se evropským normám a politikám (EU Budget 2011, 2010).

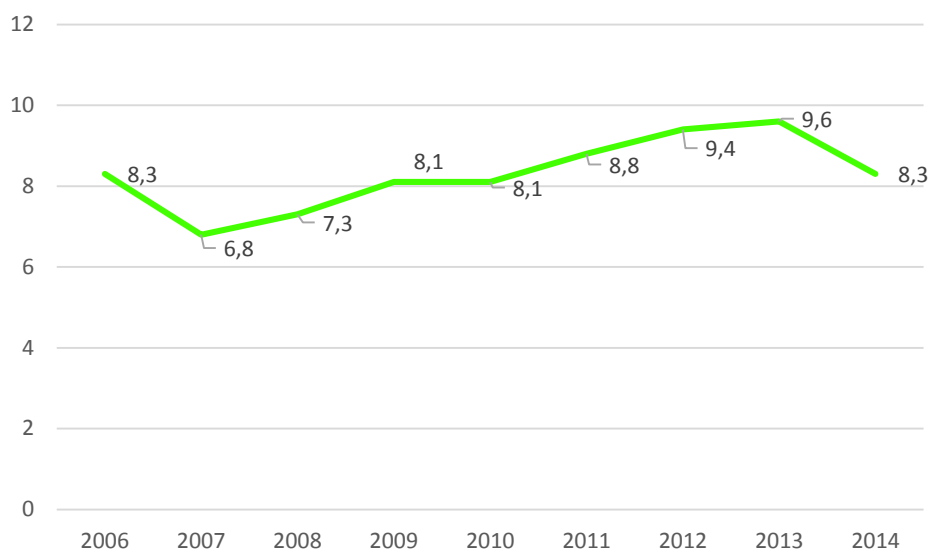
V roce 2012 bylo vyčleněno celkem 9,4 miliard na tuto oblast evropského rozpočtu. Jedná se o meziroční nárůst zhruba 7 %. Největší částka, tedy 2,6 miliard EUR, byla poskytnuta prostřednictvím finančního nástroje pro rozvojovou spolupráci. Díky tomuto nástroji Evropská unie pomáhá vymýtit chudobu, šíří demokracii a pomáhá dodržovat lidská práva. Aby pomohla Evropská unie zachovat prostor míru, stability a prosperity, zavázala se, že prostřednictvím evropského nástroje sousedství a partnerství poskytne finanční pomoc ve výši 2,3 miliardy EUR (EU Budget 2012, 2012).

Výdaje na oblasti - EU jako globální hráč, činily v roce 2013 celkem 9,6 miliard EUR, což je o 2 % více než v roce 2012. Největší částky byly investovány prostřednictvím nástroje pro evropské sousedství a partnerství a prostřednictvím nástroje pro rozvojovou spolupráci. Celkem bylo v těchto dvou oblastech vynaloženo 5,1 miliard EUR (EU Budget 2013, 2013).

V roce 2014 došlo v této oblasti k poklesu o 13 %. Celkem bylo z rozpočtu vynaloženo 8,3 miliard EUR. V rámci nástroje pro evropské sousedství bylo poskytnuto 2,2 miliard EUR (EU Budget 2014, 2014).

Vývoj výdajů vynaložených na položku EU jako globální hráč v letech 2006-2014 znázorňuje následující graf č. 10.

Graf č. 10 - Vývoj položek na EU jako globální hráč v miliardách EUR

Zdroj: Vlastní zpracování

4.2.4.1 Shrnutí

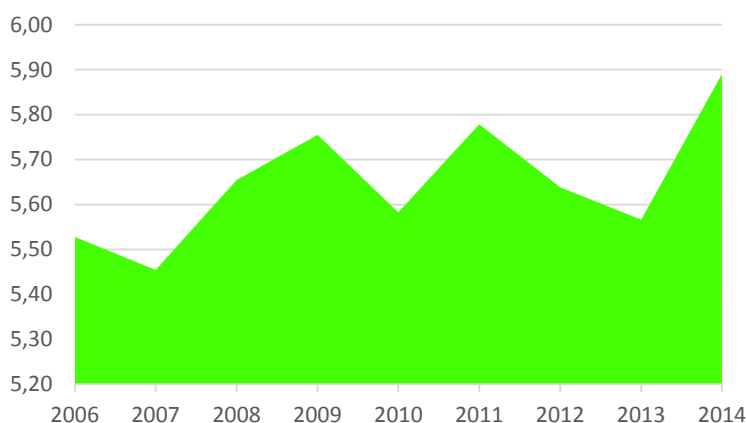
Prostřednictvím této oblasti pomáhá Evropská unie vymýtit chudobu, šířit demokracii a dodržování lidských práv. Evropská unie velice dbá na zachování prostoru míru, stability a prosperity. V dané oblasti rozpočet EU zohledňuje tyto priority Evropské unie. Tato část rozpočtu je také závislá na událostech, které se dějí mimo území EU. Ve sledovaném období výdaje nejvíce ovlivnily události v Palestině a v Kosovu.

4.2.5 Administrativa

Do roku 1964 představovala oblast administrativy dominantní položku. Bylo to z důvodu vzniku evropských institucí a celní unie. V dnešní době tvoří administrativa pouze 5 % rozpočtu. (Baldwin et al., 2013).

Podíl výdajů na administrativu ve sledovaném období znázorňuje graf č. 11.

Graf č. 11 - Podíl výdajů na administrativu v % za období 2006-2014

Zdroj: Vlastní zpracování na základě rozpočtů EU 2006 – 2014

4.3 Směřování Evropské unie v roce 2015

Evropská komise si na rok 2015 stanovila jasné priority. Vytvářet i nadále pracovní příležitosti, růst a podporu investic. Dalším klíčovým tématem v tomto roce bude energetická unie. Evropská unie má v plánu zajistit stabilitu energetického trhu, a to by mělo vést ke snížení výdajů za energie. Navíc lze očekávat velmi vysoké výdaje do oblasti infrastrukturních energetických projektů, jakou jsou plynovody a terminály pro dovoz zkapalněného plynu.

Nejednou výzvou, na kterou bude Evropská unie v roce 2015 reagovat, je perspektivní digitální trh. Prostřednictvím úpravy evropské regulace v oblasti telekomunikací a modernizace autorskoprávních předpisů a zjednodušením pravidel pro on-line a digitální nakupování chce Komise vytvořit podmínky pro aktivní digitální ekonomiku.

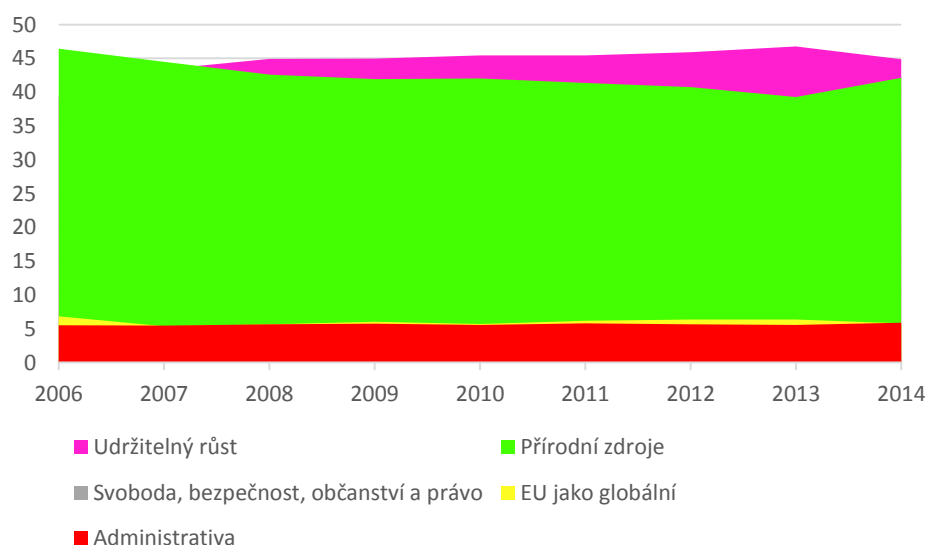
I nadále bude pokračovat snaha členských států udržet si zdravé rozpočty. Evropská unie bude na tuto skutečnost reagovat zvýšeným bojem s daňovými úniky a podvody (Měsíčník EU aktualit, č. 136, 2015).

5 Závěr

V této bakalářské práci jsem se věnovala analýze rozpočtu Evropské unie. Evropský rozpočet je zajímavý, avšak velmi komplikovaný. Provedenou analýzou jsem zjistila, že ve sledovaném období stále pokračuje trend, který byl nastartován již v přechozích letech.

Je zde zřejmá snaha udržet rozpočet na úrovni 1 % HDP a snaha o snižování poměru financí určených pro Společnou zemědělskou politiku. Do popředí se dostávají výdaje na udržitelný růst, které ve sledovaném období rostou. Nejvýznamnější položku udržitelného růstu tvoří výdaje na soudržnost. Tato položka rozpočtu EU je velice ovlivněna přístupem nových členských států. Prioritou Evropské unie ve sledovaném období bylo vyrovnat rozdíly mezi jednotlivými regiony. Důvodem zvyšujících se výdajů na tuto oblast rozpočtu je přístup hospodářsky méně rozvinutých států do Evropské unie. Snaha o vyrovnání rozdílů si pak žádá i zvyšující se výdaje. Tento trend můžeme vidět níže v grafu č. 12.

Graf č. 12 – Podíly na celkových rozpočtových výdajích EU v % v letech 2006-2014

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2014 začal platit nový víceletý finanční rámec pro období 2014-2020. Předchozí VFR činil celkem 1,12 % HND. Nový VFR počítá s 1,05 % HND. To je hlavní důvod poklesu objemu prostředků ročního rozpočtu EU v roce 2014.

Na základě údajů, které jsem během zpracování této práce zjistila, jsem dospěla k osobnímu názoru, kdy se podivuji faktu, že Evropská unie stále existuje a funguje, navzdory své komplikované ekonomické a politické struktuře. Sám rozpočet o zmíněné složitosti vypovídá.

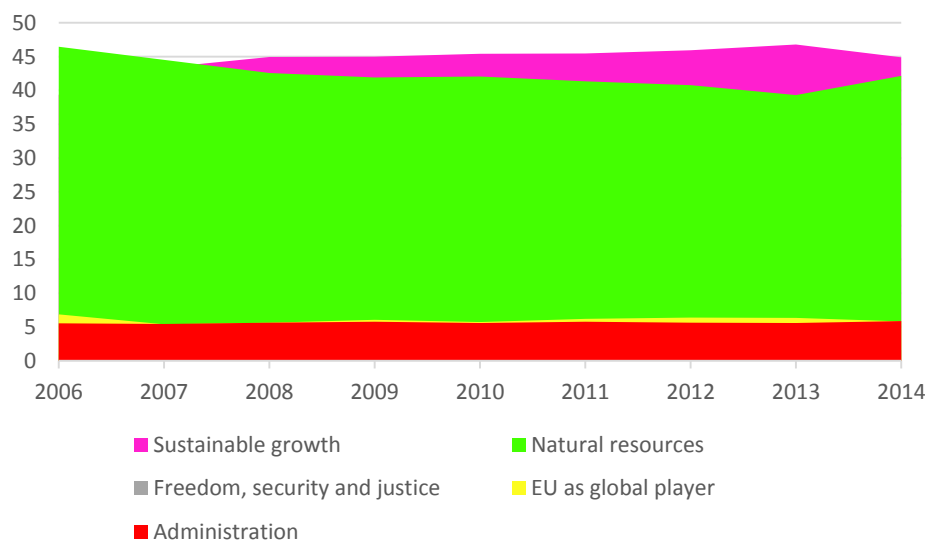
Na druhou stranu je nutno uvést, že Evropská unie se svými finančními prostředky nakládá zodpovědným způsobem. Mou pozornost na sebe strhla skutečnost, že Evropská unie se snaží pomáhat a podporovat méně hospodářsky rozvinuté regiony členských států.

I Summary

In this Bachelor work I analysed the budget of the European Union. The budget is interesting but very complicated. By given analysis, I came to the conclusion that the trend which has started in previous years and which has been observed in this work still continues.

There is an obvious effort to keep the budget at 1% of GDP and there is furthermore an effort to reduce the proportion of funding for the Common Agricultural Policy. The expenses on sustainable growth that have increased during observed period acquire the importance gradually. The expenses of cohesion represent the most significant item of the sustainable growth. Moreover this above mentioned item is very much influenced by the admittance of new member states. The European Union during researched period intended to equalize the differences among particular regions of EU. That was the priority. The increasing current expenditure on those regions is mainly caused by the admission of less economically developed states which then become new members of the European Union. This trend can be noticed in the chart below, no. 12.

Graph no. 12- Share of total budgetary expenditure of EU in % in the period 2006-2014

Source: Own processing

The new multiannual financial framework (MFF) for 2014-2020 came into force in 2014. Previous MFF added up to 1.12% of GNI. The new multiannual financial framework counts on 1.05% of GNI. This is the main reason for the drop in funds of the annual EU budget in 2014. I have acknowledged several facts during the preparation of this Bachelor

work which lead me to adopt the following stance on the European Union. I marvel at the actuality that the European Union still exists and that it is in operation despite the fact its political and economic structure is so complicated. The budget itself gives evidence about above mentioned complexity.

However it is necessary to state that the European Union handles its financial means very responsibly. Moreover the fact that the European Union does help and support less economically developed regions of its member states fully catches my attention.

Key words

- The Budget of EU
- Incomes of EU Budget
- Resources of EU Budget
- European Union

JEL code

- H6 National budget, Deficit, and Debt
 - H61 Budget; Budget Systems
 - H68 Forecasts of Budget, Deficits, and Debt

II Seznam použitých zdrojů

BALDWIN, R. E., WYPLOSZ, C., & ŠAROCH, S. (2013). *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada.

CSÜRÖS, G. (2013). Characteristics, Functions And Changes (?) Of Eu Budget. *Curentul Juridic*, (4), 92–107.

ČESKÁ SPOŘITELNA (2010). *Měsíčník EU aktualit*, č. 83. [Online]. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Mesicnik_EU_aktualit/Mesicnik_EU_aktualit/Prilohy/Mesicnik_2010_08.pdf

ČESKÁ SPOŘITELNA (2012). *Měsíčník EU aktualit*, č. 108. [Online]. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Mesicnik_EU_aktualit/Mesicnik_EU_aktualit/Prilohy/mesicnik_2012_09.pdf

ČESKÁ SPOŘITELNA (2013). *Měsíčník EU aktualit*, č. 123. [Online]. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Mesicnik_EU_aktualit/Mesicnik_EU_aktualit/Prilohy/mesicnik_2013_12.pdf

ČESKÁ SPOŘITELNA (2015). *Měsíčník EU aktualit*, č. 136. [Online]. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Mesicnik_EU_aktualit/Mesicnik_EU_aktualit/Prilohy/mesicnik_2015_01.pdf

ČESKÁ TELEVIZE (2015). *Nezaměstnanost v EU klesla pod 10 procent*. [Online]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/300026-nezamestnanost-v-eu-klesla-pod-10-procent/>

DOTAČNÍ INFO (2012). *Nové výzvy sedmého finančního rámcového programu, na podporu výzkumu a inovací je připraveno 8,1 miliard EUR*. [Online]. Dostupné z: <http://www.dotacni.info/tag/ramcovy-program-pro-vyzkum-a-vyvoj/>

EU BUDET 2013: FINANCIAL REPORT: ALSO COVERING MULTIANNUAL FINANCIAL FRAMEWORK 2007-2013. (2014). Luxembourg: Publications Office of the European Union

EURAKTIV (2013). *Bude rozpočet EU 2014+ pro ČR výhodný?* [Online]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/bude-rozpocet-eu-2014-pro-cr-vyhodny-mff-financni-ramec-2014-2020-011303>

EUR-LEX (2015). *Justice, freedom and security*. [Online]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/justice_freedom_security.html?root_default=SUM_1_CODED=23

EUROPA (2011). *Finanční nařízení*. [Online]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/budget/l34015_cs.htm

EUROPEAN COMMISSION. (2006). *EU budget 2007: prosperity, solidarity and security in Europe and beyond*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

EUROPEAN COMMISSION. (2008). *EU budget 2008: more funds for growth and jobs : Europe working for its citizens*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

EUROPEAN COMMISSION (2013). *Financial Programming and Budget – Financial Report 2013* [Online]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/budget/financialreport/2013/revenue/index_en.html

EUROPEAN COMMISSION (2013). *Financial Programming and Budget – Financial Report 2013 – Executive summary* [Online]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/budget/financialreport/2013/summary/index_en.html

EUROPEAN COMMISSION (2014). *Financial Programming and Budget – Legal foundation*. [Online]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/budget/expained/budg_system/legal_bases/legal_en.cfm#droit_derive

EUROPEAN COMMISSION (2014). *Financial Programming and Budget: Revenue*. [Online]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/budget/financialreport/2013/revenue/index_en.html

EUROPEAN COMMISSION (2014). *Financial Programming and Budget: Executive summary*. [Online]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/budget/financialreport/2013/summary/index_en.html

EUROPEAN COMMISSION, & DIRECTORATE-GENERAL FOR THE BUDGET. (2014). *2014 EU budget at a glance*. Luxembourg: Publications Office

EUROPEAN COMMISSION (2015). *The Multiannual Financial Framework 2014-2020 – Frequently Asked Questions* [Online]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-1004_en.htm

EUROPEAN COMMISSION (2015). *Budget: Legal foundation* [Online]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/budget/explained/budg_system/legal_bases/legal_en.cfm#droit_derive

EUROPEAN COMMISSION, & DIRECTORATE-GENERAL FOR THE BUDGET (2012) *Návrh Evropské komise na víceletý finanční rámec pro období 2014-2020*. Lucemburk: EUR-OP.

EUROSKOP (2006). *EK zahájila reformu politiky soudržnosti* [Online]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8955/5358/clanek/ek-zahajila-reformu-politiky-soudrznosti/>

EUROSKOP (2011). *Rozpočet EU o 50 mld. chudší* [Online]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9007/19367/clanek/rozpocet-eu-o-50-mld-chudsi/>

EUROSKOP (2014). *Rozpočet EU*. [Online]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8877/sekce/rozpocet-eu/>

EUROSKOP (2014). *Výdaje rozpočtu EU*. [Online]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8879/sekce/vydaje-rozpocetu-eu/>

EUROSKOP (2015). *Evropský účetní dvůr*. [Online]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/832/sekce/evropsky-ucetni-dvur/>

EVROPSKÁ KOMISE (2015). *Evropa 2020*. [Online]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/index_cs.htm

EVROPSKÁ KOMISE (2015). *Rybolov*. [Online]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff/index_cs.htm

EVROPSKÝ PARLAMENT (2014). *Postup schvalování rozpočtu*. [Online]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/003dcd4001/The-budget-procedure-explained.html>

EVROPSKÝ PARLAMENT (2014). *Fakta a čísla o Evropské unii – Víceletý finanční rámec*. [Online]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.5.3.html

- FIALA, P., & PITROVÁ, M. (2003). *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- HRUBÝ, R., & KRÁSNICKÁ, M. (2012). *Introduction to the EU law = Úvod do práva EU*. Praha: Alfa Nakladatelství.
- HUZA, A. (2014). THE COHESION VERSUS BETTER SPENDING DEBATE DURING THE NEGOTIATION OF THE EU MULTIANNUAL FINANCIAL FRAMEWORK 2014 - 2020. *Knowledge Horizons - Economics*, (6), 91-99.
- NAŘÍZENÍ RADY (ES, EURATOM) č. 1605/2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství. (2002).
- KÖNIG, P. (2009). *Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu* (2nd ed.). Praha: C. H. BECK.
- PAJAS, P., & ROSSITER, T. (2000). *O Evropské unii*. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky.
- PALÁČEK, M. (2005). *Základní dokumenty Evropské unie*. Český Těšín: PORADCE.
- PAVEL, E., & GRIGORE, N. (2014). EUROPEAN UNION'S PRIORITIES FOR THE 2014 - 2020 MULTIANNUAL FINANCIAL FRAMEWORK IN ROMANIA. *Romanian Economic*, (9), 82-88.
- SYLLOVÁ, J., PITROVÁ, L., & PALDUSOVÁ, H. (2010). *Lisabonská smlouva: komentář*. Praha: C. H. Beck.
- THE LETTER: *ROBERT SCHUMAN FOUNDATION*. (Tuesday 28 October 2014). (644). Dostupné z: <http://www.robert-schuman.eu/en/the-letter/644>
- VILAMOVÁ, Š. (2004). *Jak získat finanční zdroje Evropské unie*. Praha: Grada.

III Seznam obrázků, tabulek, grafů

Obrázek č. 1- Schéma rozpočtové procedury	25
Tabulka č. 1- VFR (EU-28) - (v mil. EUR - v cenách roku 2011).....	20
Tabulka č. 2- Vývoj udržitelného růstu 2006-2014 v miliardách EUR	29
Tabulka č. 3- Výdaje na přírodní zdroje 2006-2014 v miliardách EUR.....	35
Tabulka č. 4- Výdaje: svoboda, bezpečnost, občanství a právo 2006-2014 v mld. EUR.....	37
Tabulka č. 5 - Vývoj EU jako globální hráč 2006-2014 v miliardách EUR	40
Graf č. 1- Struktura příjmů rozpočtu EU v roce 2013	14
Graf č. 2- Příjmy EU 2000-2013	16
Graf č. 3 - Rozpočet EU 2013 - Realizované platby v mil. EUR	17
Graf č. 4- Víceletý finanční rámec 2014 – 2020 v (%)	19
Graf č. 5 - Vývoj rozpočtu EU v letech 2006 – 2014 v miliardách EUR.....	28
Graf č. 6- Vývoj položek na konkurenceschopnost v miliardách EUR.....	32
Graf č. 7 - Vývoj položek na soudržnost v miliardách EUR	34
Graf č. 8 - Vývoj položek na přírodní zdroje v miliardách EUR.....	36
Graf č. 9 - Vývoj položek na občanství, svobodu, bezpečnost a právo v miliardách EUR..	39
Graf č. 10 - Vývoj položek na EU jako globální hráč v miliardách EUR	42
Graf č. 11 - Podíl výdajů na administrativu v % za období 2006-2014	43
Graf č. 12 – Podíly na celkových rozpočtových výdajích EU v % v letech 2006-2014.....	44
Graph no. 12 - Share of total budgetary expenditure EU in % in the period 2006-2014.....	46